

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 87. évfolyam, 25-26. szám | 2022. július 3-10. | Evangelikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

Fél évszázada
ordinálnak nőket
egyházunkban

Egy embermentő
feljegyzései

Az indulatlavina
sodrásában

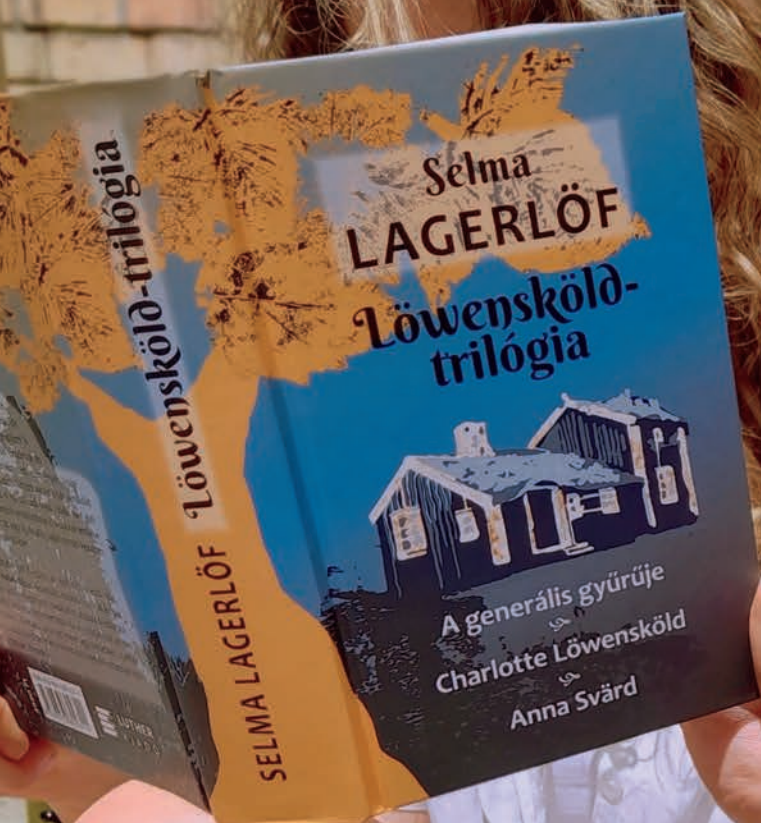
*Agyagból formázott
minket is a Jóisten*

Kodolányi Borbála
fazekas az alkotásaival szolgál

Júliusban
10% kedvezmény

A HÓNAP KÖNYVE

MEGJELENT A SKANDINÁV IRODALOM KLASSZIKUS GYÖNGYSZEME.
KERESSE WEBÁRUHÁZUNKBAN VAGY KÖNYVESBOLTUNKBAN!

LUTHERKIADO.HU

EVANGÉLIKUS KÖNYVESBOLT: 1085 BUDAPEST, ÜLLŐI ÚT 24.

NYITVATARTÁS: HÉTFŐTŐL PÉNTEKIG 8.30–17 ÓRA KÖZÖTT.

KIADO@LUTHERAN.HU • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

SZOMJOLTÁS ÉS UTAZÁS

A kellemesen hűvös lakásban ülök. Odakint tombol a nyár, ha kilépek az ajtón, megcsap a tikkasztó hőség. Fel kellene állnom a számítógép előtt – nemcsak azért, hogy nyújtózzak egyet, hanem azért is, hogy engedjek magamnak egy pohár csapvizet. Hajlamos vagyok nem eleget inni, noha pontosan tudom, milyen fontos a hidratáció. Sőt: a töltekezés lelki értelemben is létszükséglet!

„Nem mindenki tapasztalja meg ezt az Isten utáni szomjúságot, de mindenki ismeri a lélek szomjazásának, a vágyódásnak az érzetét” – írja Balicza Iván a hónap ígését magyarázó írásában. Sivatagról és oázisról, forrásról és élő vízről, szomjúhozásról és annak csillapításáról olvashatunk cikkében.

Kovács Etelkánál vendégségben járva nem vizet, hanem kakaót kortyolgatva hallgatta a hazánkban elsőként ordinált női evangélikus lelkész élettörténetét Boda Zsuzsa. Beszélgetőtársa az 1950-es években abban a tudatban kezdte meg teológiai tanulmányait, hogy soha nem fogják felavatni. Püspöki engedéllyel teljes körű lelkési szolgálatot végzett – de a Luther-kabátot csak 1972-ben vehette fel. Danuvia motor és zöld Trabant, golya- (!) és fecskéfészkek a templomban, mindig nyitva álló parókiakapu – emlékezett vissza kolléganőnknek.

Utazni nemcsak valóságosan, hanem a művészetek segítségével is lehet. Sőt ezt a kettőt akár ötvözhethetjük is: a fővárosba látogatóknak a Városmajori Szabadtéri Színpad gazdag programkínálatát ajánljuk, vidéki helyszíneként pedig a július közepén a Szélerősa evangélikus ifjúsági találkónak is otthont adó Gyula várszínházára hívjuk fel a figyelmüket. Ha pedig „messzebbre”, hűvösebb északi tájakra kíváncsiak, olvassák el Selma Lagerlöf svéd író Lönwensköld-trilógiáját, amely a Luther Kiadó egyik friss kiadványa, egyúttal a hónap könyve.

■ VITÁLIS JUDIT

A hasonlótól az igazi Luther-kabátig

Egyháztörténetet sokszor azok írnak, akik álmukban sem gondolnák, hogy a feladtaikat csendben végezve meg fogják változtatni az egyház történetét. Kovács Etelka egy közülük. Szombathelyen látogattuk meg az ötven évvel ezelőtt Magyarországon elsőként ordinált női evangélikus lelkészt.

18. oldal

Agyagból formázott minket is a Jóisten

Piros, kék, sárga és zöld kerámiák sorakoznak a csákvári fazekasműhely polcain. Kodolányi Borbála hagyományörző fazekas műhelyében járunk. Riportunkban a szép tárgyakkal az életünkben betöltött szerepe mellett a lelki szépséget formáló Úristenről és az otthonos evangélikus egyházzal is szó esik.

23. oldal

Éneklés nélkül szegényebbek lennénk

„Korántsem csak az a kérdés, hogy mi lesz az új énekeskönyvben, hanem az is, hogy fog-e énekelni a gyülekezetekben” – mondja Ecsedi Zsuzsa egyházzenei szakember. Az Evangélikus Kántorképző és Egyházzenei Intézet főmunkatársát az Evangélikus énekeskönyv megújítását célzó munkáról kérdeztük.

28. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap ígéje • Balogné Vincze Katalin	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Szakács Tamás	6
A hónap ígéje • Balicza Iván	7
Krónika • Hírek, tudósítások	8
Égtájéko • Szarka István esperes írása	14
Az igehirdető műhelyében • A lelkész hivataltalban: Gerlai Pál	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Múltidéző • Látogatás az első magyarországi evangélikus lelkésznőnél	18
Interjú • Miklósné Székács Judittal Selma Lagerlöf Lönwensköld-trilógiájáról	20
Ajánló • Immár hiánytalanul olvasható Sztrehlo Gábor memoárja	21
Riport • Testvérkedés határon belül	22
Riport • Kodolányi Borbála fazekas az alkotásaival szolgál	23
Jegyzet • Az indulatlavina sodrásában... • Balczó Mátyás írása	26
Nézőter • Véres vizsga után intellektuális játszma	27
Interjú • Ecsedi Zsuzsát kérdeztük az Evangélikus énekeskönyv megújításáról	28
Ajánló • 4 + 1 könyv a nyári kikapcsolódáshoz	30
Ajánló • Nyáresti színpadi élmények	32
Ifjúság • Hegedűs Attila rovata	34
Krónika • Hírek, tudósítások	37
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap ígéje • Dr. Tóth Károly	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Luptákné Hanvay Mária	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Kolarovszkiné Tóth Anikó nevelőszülő – Putnok. Huszonkét éve vagyok nevelőszülő. Ez számomra az életem kiteljesedését jelenti. Korábban Putnokon, a mai Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat Foglalkoztató Rehabilitációs Intézetének Fogyatékosok Otthonában dolgoztam. Nagyon szerettem azt a munkát is, de örültem, amikor lehetőségem lett arra, hogy nevelőszülőként úgy tudjak a saját gyermekeimmel otthon maradni, hogy közben más gyermekeknek is segítőtje lehetek. Jelenleg öt gyermeket nevelünk. Egyikük középsúlyos, másikuk enyhe értelmi fogyatékos, és figyelemhiányos hiperaktivitás-zavaros (ADHD) gyermekünk is van. Férjemmel együtt arra törekszünk, hogy sajátjainkként neveljük a gyermekeket, hogy megéljék a szeretetet, a gondoskodást, az egymásra figyelő közösséget. Ebben az egész családom segít, amiért különösen is hálás vagyok.

Már anyaként, édesanyám halálát követően, a nagynénémrel történt beszélgetések hatására kezdtem szorosabban az egyházhoz tartozni. Lányaim a miskolci evangélikus gimnáziumba jártak. Természetes lett, hogy a gyülekezettel együtt élünk. Olyannak érzem a közösségünket, mint egy nagy család. Nevelt gyermekeim is nagy örömmel várják a lelkésznot, aki sokszor házhöz jön hozzánk. Amikor csak tudunk, ott vagyunk a putnoki templomban; ha lehetőségünk van rá, akkor az ózdi istentiszteletekre is járunk.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Megválasztották az EVT új főtitkárát

Genfben ülésezett az Egyházak Világtanácsának (EVT) központi bizottsága június 15–18. között. A magyarországi egyházakat dr. Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának főtitkára képviselte. A tanácskozás egyben felkészülés volt az EVT szeptemberben esedékes tizenegyedik nagygyűlésére, amely Németországban, Karlsruheban lesz. Az alkalmon választották meg a szervezet új főtitkárát is. Prof. dr. Jerry Pillay dél-afrikai református lelkész 2023. január 1-jétől tölti majd be a tisztséget. A tanácskozáson arról is döntöttek, hogy az EVT tagja maradhat az Orosz Ortodox Egyház.

Forrás: Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa

ORATIO OECUMENICA

Szerető mennyei Atyánk, megváltó Jézus Krisztusunk, újjáteremtő Szentlélek! Áldunk és magasztalunk szeretetédért és jóságodért, amely által ma is élhetünk. Hálát adunk, Urunk, mert megkerestél, amikor még elveszettek voltunk, és tévelyegtünk, mert még nem ismertünk téged.

Te eljöttél, hogy megtalálj, és viszszaigyd Atyád országába, a mennyei hazába. Kérünk, az úton ne hagyj magunkra. Ha messzire mennénk, és egyre csak távolodnánk, Urunk, ne engedj el minket! Segíts, hogy soha ne menjünk olyan messzire, ahonnan már nem hallanánk a te hívó hangodat!

Kérünk, áraszd ránk kegyelmedet és szeretetedet, hogy erős hittel ragaszkodjunk hozzád. Add, hogy ígédet érteni tudjuk, és szívünkbe fogadjuk, hogy változást hozzon az életünkben.

Olyan sokszor és sokféleképpen vétkezünk ellened! Bocsásd meg bűneinket, és kérünk, könyörülj rajtunk, mutasd meg rajtunk türelmedet és szeretetedet, hogy őszinte hittel ragaszkodjunk hozzád. Segíts, Urunk, hogy megtanuljunk szívből vágyakozni a te örök országodba!

Könyörgünk azokért a testvéreinkért, akik nehéz terheket viselnek. Könyörgünk a betegekért, a háborúságot szenvedőkért, a bántalmazottakért, a megaláztatottakért és azokért, akik ezen a vasárnapon is szomorúságot hordoznak a szívükben.

Könyörgünk elöljáróinkért, embertársainkért, gyülekezetünk minden tagjért, kicsikért és nagyokért. Kérünk, légy azokkal, akik munkába indulnak nap nap után, és azokkal is, akik pihenésüket töltik a nyári időben. Segíts minket megállni és elcsendesedni, hogy észrevegyük jelenlétedet az életünkben. Megvalljuk, Urunk, hogy mindennél nagyobb szükségünk van rád.

Kérünk, maradj velünk, Atya, Fiú, Szentlélek Isten, most és mindörökké. Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 3. VASÁRNAP – 1TIM 1,12-17

Végtelen türelemmel

Kiválasztottak. A vállalkozó, a forradalmár, az inas és az intellektuel, aki még varni is tud. És rajtuk kívül még sokan mások. Férfiak és nők is. Izgalmas film szereplői lehetnének. Akár magukat is alakíthatnák. Egy nyárestén biztosan jól szórakoztatnák a nagydéműt. De hogy komoly ügyekben hasznavehetők volnának? Erősen kétséges!

Kellene talán egy jó projektvezető – ahogy a film-ben is egy jó rendező –, aki munkára foghatná őket.

”

Üdvözt. A mai ige olvasói és hallgatói számára az eddig olvasható bevezető nem egy film, nem is csak egy kívülről szemlélt folyamat leírása. Keresztýén identitásunk egyik alapkövére mutat. Mert a jelzett szereplők valójában azok, akikre Jézus a róla szóló evangéliumot bízta. Épp a vakbuzgó értelmiségi, aki sátrakat is készített olykor saját kezűleg, maga Saul, a későbbi Pál apostol. Hiszen „Krisztus Jézus azért jött el a világba, hogy a bűnösöket üdvözítse”.

Ha pedig bűnösöket üdvözít, akkor az nem kipárnázott környezetben s főleg nem elméletben kell, hogy történjen. Hiszen Jézus sem elméletben vállalta az emberléte, hanem annak teljesnél is teljesebb valóságában. „...azért könyörült [...], hogy Jézus Krisztus elsősorban énrajtam mutassa meg végtelen türelmét példaként azoknak, akik majd hisznek benne, és így az örök életre jutnak.”

Megmutatta türelmét Saul Pálnak, akit megerősített, „mert megbízhatónak tartott, amikor szolgálatra rendelt”. Megbízhatónak?! Szolgálatra rendelte, megerősítette: megbízhatónak tartotta, hogy valóban megbízható lehessen. Ahogyan a hűtlenségét tagadással is tetéző Péterben is a kősziklát látta meg. És még hányakban látott és lát lehetőséget, még ha nehéz és kockázatos vállalkozásnak tűnne is rájuk, ránk bízni az evangéliumot és országának építését! És a lehetőség mellé türelméről is biztosít: megmutatja végtelen türelmét „azoknak, akik majd hisznek benne, és így az örök életre jutnak”.

Minket is. Évtizedek óta lenyűgöz Jézus kockázatvállalási hajlandósága. És biztat olyankor is, amikor kevésnek érezném magamat, magunkat. Mindnyájunkat megerősít, és megbízhatónak tart, hiszen szolgálatra rendelt. És türelemmel támogat egészen addig, míg az örök életre jutunk.

Csak ragadjuk is meg a tőle kapott lehetőséget! Valahogy úgy, ahogyan Tandori Dezső Damaszkuszi út című, néhány szavas versében biztat: „Most, mikor ugyanúgy, mint mindig, / legfőbb ideje, hogy.”

■ BALOGNÉ VINCZE KATALIN

CARL HEINRICH BLOCH: PÉTER TAGADÁSA (1873)

Ő is leginkább talán motiválással érhetne célt. De biztos, hogy hatalmas türelemre és kreativitásra lenne szükség, mire egy ilyen csapat hatékonyan egy irányba húzna. Vagy legalább sokfelé, de egyetértésben. Idővel persze kiderülne kiről-kiről egy s más, akár a filmben, akár a valóságban. Hűtlenség, tagadás, sötét múlt, a háttérben talán gyilkosság is?

Egy filmben esetleg még kibontakozhat valamiféle happy end. De a valóságban?! Nem egyszerű és olcsó vállalkozás. Világmegváltó katarzis kell! És még ez sem tűnik elegendőnek. Mert a vakbuzgó intellektuel még mindig félreérti küldetését, és ártatlanok életére tör. Mégis van kiút!

Damaszkuszi út című, néhány szavas versében biztat: „Most, mikor ugyanúgy, mint mindig, / legfőbb ideje, hogy.”

Imádkozzunk! Úr Jézus Krisztus, te választottad ki és vezetted Pált, Pétert, Jánost és a többieket is mind. Személyes útjain és a világtörténelem veszélyekkel teli útjain is megáldottad szolgálataikat. Te támogass, áldj meg bennünket is! Segíts megragadnunk a nekünk szánt lehetőségeket és elfogadni általad választott társainkat is. Te bátoríts, te támogass bennünket is, hogy a mi szolgálatunk által is a te országod épüljön. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 3.) Pál írja: Azt az életet pedig, amelyet most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem, és önmagát adta értem. Gal 2,20b (Zsolt 66,16; Lk 15,1–3.11b–32; 1Tim 1,12–17; Zsolt 52) Az apostol „szakkifejezése”, a keresztyének Krisztusban léte a hit titkát fejezi ki. Aki tudja, hogy a kereszten érte adta magát Isten, az nem képes másképp tekinteni életére, mint hogy az Isten Fiában való hitben történik. Már nem a hívő ember él, hanem Krisztus él benne (2,20a). Ami velem történik, amit cselekszem, az már nem is a magam története és cselekvése, hanem Krisztusé. Luther szerint pontosan azért tetszik a keresztyén ember cselekedete Istennek, mert valójában Krisztus cselekszi azt benne.

Hétfő (július 4.) Hiszen mindent az én kezem alkotott, így keletkezett minden – így szól az Úr. Mert én arra tekintek, aki elesett és megtört szívű, és aki ígéimet tiszteli. Ézs 66,2 (Jn 17,17; 1Jn 3,19–24; Bír 16,4–22) Aki megalkot valamit, méltán várhatja el, hogy elismerjék szerzőségét, jogait alkotása felett. A Teremtő velünk ellentétben nem valami meglevőből alkot valami mást, újszerűt, hanem a nem létezőkből hív elő addig nem volt újat. Övé a jog, hogy Urunk legyen. Vasakarattal szerezhethetne érvényt jogainak. Mégis inkább egy lett a megalázott emberek közül (Fil 2,5–12). A teremtő Ige, Jézus Krisztus lehajolt hozzánk, rátekintett a megtört szívűekre, hogy felemelje az igéjére figyelőket.

Kedd (július 5.) Abrám hitt az Úrnak, és ő ezt számította be neki igazságnak. 1Móz 15,6 (Gal 3,7; Lk 7,36–50; Bír 16,23–31) Az ősatya még régi nevét hordozta, de már elhívásától fogva (1Móz 12,1–4) új hitet vallott, nem elődei sokistenhitét. Nem kellett többé bálványok előtt kiszolgáltatottan hajlongania, hanem örömmel mutathatta ki háláját az iránt, aki hitet teremtett szívében, és erre tekintettel igaznak fogadta el. Nekünk sem kell mai bálványok, mammon, megkötöttségek, ideológiák, törtetések, szenvedélyek hálójában vergődnünk, hanem bizalommal tekinthetünk arra, aki Ábrahámnak megígérte, hogy eljön az Igaz Utód. Jézusban pedig minden népnek megjelent a világban az Igazság, és a benne való hittel bizalommal járulhatunk az Úrhoz.

Szerda (július 6.) Ez pedig az az üzenet, amelyet tőle hallottunk, és hirdetünk nektek, hogy az Isten világosság, és nincs benne semmi sötétség. 1Jn 1,5 (Ézs 60,19; Jn 5,1–16; Ruth 1,1–22) János az írásaiban szereti a fekete-fehér képeket. Nem túri a maszatolást – amely napjainkban mindennapos még a keresztyének körében is. Nem merünk határozottan állást

foglalni, inkább elmoszuk a határokat. A Földön a légkör miatt ilyenek az árnyékok. Ám a Holdon tűéles a kontúr. Ilyen éles a különbség János számára a Sátán és Isten között. Ezért hangsúlyozza az evangélium üzenetét, amely szerint Isten a hiánytalan világosság. Egyedül ő ragyoghatja be életünket úgy, hogy az ne csupán mulandó lét legyen – és Fia, aki maga a világ Világossága.

Csütörtök (július 7.) [Uram,] a te kezéd tehet bárkit nagygyá és erőssé. 1Krn 29,12b (Mk 10,16; Mt 16,13–19; Ruth 2,1–23) Ki ne szeretne nagy és erős lenni? Vagy legalábbis annak látszani. De kinek a szemében is? Másokéban? Ideig-óráig biztos fenn tudom tartani e látszatot. Sajátoméban? Itt már csak röpké pillanatokra van esélyem, aztán viselnem is kell a „trónvesztés” megaláztatását. Látványpékség helyett csupán látszatpékség lehet minden ilyen kísérlet. A megaláztak, kicsik és gyengék ezzel szemben felmagasztaltatnak, mivel az Úr kezében ott rejtetik minden erő és hatalom, a Golgotán kitárt kezek bárkit nagysággal és erővel ajándékozhatnak meg.

Péntek (július 8.) A jó cselekvésében pedig ne fáradjunk el, mert a maga idejében aratunk majd, ha meg nem lankadunk. Gal 6,9 (Jer 21,14a; Gal 3,6–14; Ruth 3,1–18) Pál biztos vonalvezetéssel jut el levelének végéhez fejezetről fejezetre. Az egyetlen evangéliumot hirdeti, amely szerint Jézus révén Isten lezárta az üdvösség cselekedetekkel történő elérésének lehetőségét, immáron kizárólag a benne való hit által érhető el az örök élet. Ez a hit pedig felszabadít a törvény igájából. Már nem az üdvösség utáni törekvés, hanem ez a szeretet által munkálkodó hit készíti Isten gyermekeit a jó cselekvésre, és Szentlelke ad nekik erőt, hogy el ne fáradjanak, meg ne lankadjanak, hanem eljussanak egészen az aratásig.

Szombat (július 9.) Jézus mondja: Ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyék! Jn 7,37b (Ézs 48,21; Róm 8,1–6; Ruth 4,1–22) Mennyien akarják szomjukat oltani olyan helyeken, ahol eleve esélyük sincs rá! Nyakalnak flakókból, szippantanak porokat, hajszolnak kapcsolatokat, magukévá tesznek ideológiákat, követnek vallásokat. Ideig-óráig el is leplezik vele szomjúságukat – ám végül mindig jön a kiábrándulás, az olthatatlan szomj, az elvonási tünet stb. Lelki szomjunk csillapítását csak Krisztus adhatja meg. Lelki ételt és italt (Jn 6,55) és vizet, amely után többé már valóban nincs szomjúság, egyedül tőle kaphatunk: forrásából örök élet fakad (Jn 4,14).

■ SZAKÁCS TAMÁS

Istenszomj

„Ahogyan a szarvas kívánczik a folyóvízhez, úgy kívánczik a lelkem hozzád, Istenem!” – így kezdődik a 42. zsoltár, amely az Isten után vágyódó ember vallomása.

A szomjúság kínzó érzés. Egyszer egy kiránduláson éltem át, hogy miután már sokat gyalogoltunk a melegben, nem tudtam másra gondolni, mint friss vízre. Arra, hogy egy tiszta tóban nyakig elmerülnek, és innám az üdítő vizet. Aki volt már igazán szomjas, az nem felejtí el ezt az érzést.

A víz élet. Víz nélkül nincs élet. Ha kiszárad a testünk, az halálhoz vezet. Normál esetben ettől véd meg a szomjúság, és ezért olyan veszélyes, ha például időskorban nem érzünk késztetést a kellő mennyiségű folyadék fogyasztására. Akkor már csak a kórház és az infúzió segít.

A zsoltáriró ehhez hasonlítja a lélek Istenre szomjazását, utalva arra, hogy emberi létünk Isten közegében történik. Nem mindenki tapasztalja meg ezt az Isten utáni szomjúságot, de mindenki ismeri a lélek szomjazásának, a vágyódásnak az érzetét. Sokan hajszolják a megelégedést, de mindig kielégítetlen marad a vágy. Hiába próbálják végig minden formáját, amit csak tudnak: fizikai, esztétikai vagy intellektuális területen; alkoholban, drogokban, utazásban vagy érzéki kielégülésben – minél többet kipróbálnak, annál frusztráltabbak és üresebbek lesznek. Lelkünk Isten után szomjazik. Gyakran nem tudjuk, mi a problémánk – a zsoltáros tudta: „Isten után szomjazik lelkem...”

Arról van itt szó, hogy Isten utáni vágyódását, szomjúságát elégítse ki. Mert érzi, hogy Isten nélkül nem teljes az élete; ott belül, mélyen gyötrődik a lelke, érzi, hogy hiányzik Isten.

És ezen a ponton el kell gondolkodnunk. Rájöttünk, felismertük-e már, hogy életünk hiányérzete mögött az istenhiány húzódik? Az ősi, emberi vágy, hogy megismerjük őt, hogy kapcsolatba lépjünk vele, hogy társunk legyen? Isten minket a maga képére és hasonlóságára teremtett, a vele való közösségre, és ha ez nincs meg, szomjazik a lelkünk. Ez a mi problémánk is, de ezt a szomjúságot csak ő képes megelégtetni. Ezt nem csillapítja a szórakozás, a jólét, a karrier, a pénz vagy a hatalom, sem ezoterikus vagy ál-

„Isten után
szomjazik
lelkem,
az élő Isten után.”
(Zsolt 42,3a)

vallásos világnézet. Ezek mind olyan források, amelyekről Jézus azt mondja: „Aki ebből a vízből iszik, ismét megszomjazik...” (Jn 4,13)

Az egészségkutatók mondják, hogy egy bizonyos anyagi szint felett nem növekszik a megelégedettség, hanem pszichés problémák jelentkeznek. Milyen forrása van az életünknek? Milyen forrás elégítheti ki vágyakozásunkat? Erre a kérdésre ad választ a zsoltáriró a havi igénkkel és a 36. zsoltárban: „Mert nálad van az élet forrása...” Életünk, lelkünk igazi forrása Isten.

Ez a forrás Jézus Krisztusban fakadt fel. Ezért mondta a lombsátorünnepén a jeruzsálemi templomban: „Ha valaki szomjazik, jöjjön énhozzám, és igyék!” (Jn 7,37) Ha csillapítani akarjuk élet-szomjunkt, menjünk mi is a friss forrás-vízhez, menjünk Jézushoz. Ígyunk eleget, szánjunk lelkünk szomjúságának kielégítésére időt, olvassuk és hallgassuk az igét, beszélgetssünk imádságban Jézussal, hogy ki ne száradjon a lelkünk.

Nem kellene, hogy úgy járjunk, mint az az ember, aki a sivatagban vándorolt már napok óta, és elfogyott a vize. Már csak kúszni tudott, de a távolban pálmákat pillantott meg. Egy oázis! Aztán mégis feladta. Arra gondolt: olvasott már arról, hogy a sivatagban kimerült emberek *fata morganát*, délibábót látnak, és neki nincs már ereje csalóka látomások után menni. Nemsokára két beduin rátalált, de akkor már halott volt. „Te érted – kérdezte az egyikük –, hogy halhat szomjan valaki ilyen közel az oázishoz? Hiszen innen már látni lehet.” A másik azt válaszolta: „Modern ember volt. Mindenben kételkedett.”

„Szomjazom!” Jézus egyik utolsó szava volt ez, amikor testi és lelki szomjúság gyötörte a kereszten. Értünk vállalta, hogy a mi istenszomjunkt csillapítsa. Ne kételkedjünk, a keresztnél nem délibáb, hanem igazi oázis.

Sík Sándor katolikus pap költő mondja el versében az ember szomjúságát és Jézus megoldását:

JÁKOB KÚTJÁNÁL

Uram, én ama városban lakom,
Ott lenn a völgyben, a pálmák tövében,
Ahol napsugár ég a lombokon.

Ama városban örökös a nap,
Ama városban örökös a hőség:
Ott lélegzik a szomjas sivatag.

Ott nincsen forrás, ott nincsen patak.
Két pálma van csak, két szomorú pálma,
S azokról éjjel könnyek hullanak.

Mi vagyunk, akik mindig szomjazunk,
Nappal és éjjel, örök epedéssel.
Szomorú város a mi városunk.

És szomorú víz ez a mi vízünk.
– Uram, ez a kút, ez a Jákob kútja,
S mi vizet merni mind ide jövünk.

Ez a kút Jákob élő kútja volt.
Mi ide járunk tikkadt korsainkkal
S ó jaj! mi tudjuk, hogy a vize holt.

Uram, mi halott vizeket iszunk,
És valahányszor bús cseppjeit isszuk,
Sírunk, és egyre jobban szomjazunk.

De te, Uram, te nem köztünk lakol.
Egy más világnak lehellete vagy te,
Ahol nagy vizek moraja dalol.

Ahol nagy vizek folynak csendesben,
Élő vizek, a mélységből szüremlők.
Ó, Uram, adj élő vizet nekem.

Uram! Szomjazom. Lábadhoz ülök.
Eleven kútfőd eleven vizeztől,
Tudom, örökre megeléglök.

■ BALICZA IVÁN

Belépni Jézus ajtaján

Lelkészt iktattak a Szákszendi Evangélikus Egyházközségben

A szendi templomban június 11-én tartott ünnepi istentiszteleten iktatták be Szarka István fejr-komáromi esperes a két esztendeje a szákszendi gyülekezetben szolgáló Sinkó-Szabó Lillát parókusi szolgálatába. A liturgiában részt vett a lelkész-nő házastársa, Sinkó Gábor Vilmos bokodi lelkész is. Isten ígét Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette.

Isten megadta nekünk a választás szabadságát, de mindent elkövet azért, hogy választhassuk a jót – hangsúlyozta Jn 15,16a alapján tartott prédikációjában a püspök. „Az a legfontosabb, hogy ő választott ki minket. Isten gondoskodik rólunk... Nemcsak lelkészeket szólít meg és hív el, hanem a gyülekezetet is” – fogalmazott Szemerei János.

A beiktatás és a megerősítő áldás percei után Sinkó-Szabó Lilla lépett a szószékre. Választott ígéje, Jn 10,9 alapján arról beszélt, mit jelent az, amikor Jézus a juhok ajtajának nevezi magát. „Jézus az ajtaja a közösségnek és annak az életnek, amit az övéinek ad – emelte ki a lelkész-nő. – Jézus nem egyszeri belépésre hív, hanem naponként hív önmagához, abba az életbe, ahova bejárásunk van, ahol biztonságban vagyunk.”

Sinkó-Szabó Lilla Harkáról származik. 2019 nyarán ordinálta Szemerei János püspök, ezután egy évig férjével együtt a berlini magyar gyülekezetben szolgált a Kőrösi Csoma Sándor program keretében. Beosztott lelkészi szolgálatát 2020 nyarán a szákszendi egyházközségben kezdte meg, ahol – a parókusi alkalmassági vizsgálat 2021 őszén történt sikeres teljesítése után – a közösség lelkészévé választotta. 2017-ben kötött házasságot Sinkó Gábor Vilmos lelkésszel.

Az istentisztelet úrvacsorával folytatódott; a jelenlévők a frissen beiktatott lelkész kezéből vehették a szent jegyeket.

Az alkalomhoz kapcsolódó közgyűlésen Goór Judit egyházközségi felügyelő köszöntötte az egybegyűlteket, majd az egymással nem csupán testvéri, de „házastársi” viszonyban lévő bokodi és szákszendi hívek közös kórusa adott elő egy éneket Sinkó Gábor Vilmos lelkész gitárkíséretével. Jókívánságait fejezte

ki a lelkész-nőnek Molnár István, a Fejr-Komáromi Egyházmegye felügyelője, Czunyiné dr. Bertalan Judit, a térség országgyűlési képviselője és Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő is. Jelen volt Papp Attila Csaba polgármester, valamint a testvéregyházak részéről Sugárné Damó Márta református lelkész és Író Sándor római katolikus plébános.

Az ünnepség a helyi faluházban tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ AM

FOTÓK: ADÁMI MÁRIA

Elkötelezetten, céltudattal

Stikl Andrea ordinációja Kaposváron

Isten csodálatos útjainak lehettek tanúi mindazok, akik részt vettek Stikl Andrea ordinációján június 18-án a kaposvári evangélikus templomban. A teológushallgatót Szemerei János püspök avatta lelkésszé, aki egykor megkeresztelte és konfirmálta őt, sőt korábban még szüleinek a házasságkötését is megáldotta.

A liturgiában részt vett Szabó Szilárd, a helyi gyülekezet helyettes lelkésze és az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselőjében dr. Pángyánszky Ágnes adjunktus, a Gyakorlati Intézet vezetője.

„Amikor Andira nézek, csodát látok. Megadott, hogy az élete bizonyos pillanatait láthattam” – kezdte igehirdetését Szemerei János. A Nyugati (Dunántúli)

Egyházkerület lelkészi vezetője ezután a lelkészjelölt választott igéje, Fil 3,14 alapján („...de egyet teszek: ami mögöttem van, azt elfelejtve, ami pedig előttem van, annak nekifeszülve futok egyenest a cél felé, Isten mennyei elhívásának a Krisztus Jézusban adott jutalmáért”) az elköteleződés és a határozott cél fontosságáról beszélt. „A Krisztusban kapott lehetőség és ajánlék kötelez. Tartozunk azzal, hogy másoknak is elmondjuk” – fogalmazott a püspök.

Az eskütétel ünnepélyes percei után az újonnan felavatott lelkész nőt körülveték és személyes áldással erősítették jelen lévő kollégái, köztük a kaposvári egyházközség előző lelkészei, Pongrácz Máté és

Pongráczné Győri Boglárka. Az istentisztelet zárásaként Stikl Andrea osztott úrvacsorát a szentséggel élni kívánóknak, majd Isten áldását kérte a közösségre.

Az új lelkészt elsőként Szemerei János püspök köszöntötte, és átadta neki az ordinációs oklevelet és első szolgálati megbízását. A város nevében dr. Pintér Rómeó alpolgármester, a hittudományi egyetem képviselőjében pedig dr. Pángyánszky Ágnes szólt. Jókívánságait fejezte ki továbbá Kőszeghyné Raczkó Zsuzsanna somogyzalai esperes, valamint a kaposvári gyülekezet részéről Hegedüs Gábor megválasztott lelkész és Meiszner Béla felügyelő. Végül az elmúlt évben Kaposváron helyettesítő Szabó Szilárd dombóvári lelkész gratulált új kollégájának, akinek hatodéves gyakorlata alatt a mentora volt.

Az ünnepség a gyülekezeti házban és annak udvarán tartott szeretetvendégséggel zárult. ■ AM

Stikl Andrea 1997-ben született Kaposváron. Általános és középiskolai tanulmányait a Nagyboldogasszony Római Katolikus Gimnázium, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában végezte. Érettségi után 2015-ben felvételt nyert az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakára. Teológusévei alatt bekapcsolódott a Szélrózsa evangélikus ifjúsági találkozó szervezésébe, először önkéntesként, majd munkaágvezetőként. Hatodéves gyakorlatát a kaposvári gyülekezetben töltötte Szabó Szilárd mentor mellett. Szolgálatát az Ecseny és Környéke Evangélikus Egyházközségben, valamint kisegítőként a Kaposvári Evangélikus Egyházközségben kezdi meg beosztott lelkészként.

FOTÓK: ADÁMI MÁRIA

Leigazolás a győztes csapatba

Nagy Ádám lelkészé szentelése Ósagárdon

Színiültig megtelt lelkészekkel, családtagokkal, barátokkal és gyülekezeti tagokkal az ósagárdi evangélikus templom június 18-án, Nagy Ádám ordinációján. A Nógrád megyei településről származó fiatalembert Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke avatta lelkészé az ünnepi istentiszteleten. A liturgiát az Evangélikus Hittudományi Egyetemet képviselő Szabó B. András adjunktus mellett a frissen szolgálatba állított lelkész nagybátyja, Szabó András esperes végezte.

FOTÓ: ÉSZAKI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET

Nagy Ádám az ünnepi alkalomra az „én tehát úgy futok, mint aki előtt nem bizonytalan a cél, úgy öklözködök, mint aki nem a levegőbe vág...” (1Kor 9,26) igét választotta.

„Sportos ige ez a páli ige” – mondta prédikációjában Fabiny Tamás. Nagy Ádám futballistamúltjára utalva így fogalmazott: „A Luther-kabát nem jelmez, de mez a szó jó értelmében véve. A lelkési szolgálat nem lőtás-futás, nem kocogás – folytatta a sportos igére utalva –, hanem észszerű csapatjáték. Sokan szeretnek, sokan vannak szolgatársak melletted, ki mackósabban fut, ki fiatalosabban, de vedled futunk.” Végezetül az elnök-püspök a csendes fiatalember szívére helyezte: „Halk szavú maradhatsz, nem a hangerő miatt, hanem a belső hitelességed miatt követnek majd.”

Az istentiszteleten nemcsak a küldő ósagárdi és legéndi gyülekezet tagjai voltak jelen, hanem szép számban képvisel-

tette magát a budapest-kelenföldi egyház-község is, ahol Ádám a hatodévtét töltötte. Különlegessége volt az alkalomnak, hogy Ádám édesapja éppen aznap ünnepelte a hatvanadik születésnapját.

Az úrvacsorás istentisztelet után a köszöntések következtek. Tóth András, a gyülekezet tiszteletbeli felügyelője örömet fejezte ki, hogy Nagy Ádám már a hatodik fiatal, aki Ósagárdról indulva a lelkési pályát választotta. Szmolár Attila helyi lelkész, Nagy Tiborné Szabó Zsuzsanna, az egyházközség jelenlegi felügyelője – egyben Nagy Ádám édesanyja –, valamint a legéndi leánygyülekezet nevében Pesti Fruzsina a *Luther Válogatott Művei* könyvsorozat eddig megjelent kötetét nyújtotta át az újonnan ordinált lelképásztornak, majd Gáncs Tamás, a kelenföldi egyházközség igazgató lelkésze és Blázy Árpád, Ádám mentor lelkésze adta át az ajándékát. A hittudományi egyetem képviselété-

Nagy Ádám a Pest megyei Vácán született 1991-ben. Édesanyja evangélikus, édesapja katolikus, testvéreivel az evangélikus egyházban részesültek a keresztség szentségében. Családjával a Nógrád megyei Nőtincsen élt, kisgyermekkorától ebbe a gyülekezetbe járt, itt is konfirmált 2004-ben. A váci Boronkay György Műszaki Középiskola és Gimnáziumban érettségizett, és végzett egy év technikus képzést. Az Óbudai Egyetemre nyert felvételt, de tanulmányait ott nem fejezte be. 2014-ben felvételt nyert az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakára. 2018–2019-ben az Egyesült Államokban, Columbusban volt ösztöndíjon. Végzősként az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatalának gyakornokaként dolgozott. A hatodéves képzést Budapest-Kelenföldön végezte, mentora Blázy Árpád lelkész volt. 2022-ben szerzett diplomát. Az Északi Egyházkerületben áll szolgálatba püspöki titkárként, emellett beosztott lelkészként segíti majd a budavári gyülekezetet.

ben Szabó B. András egyetemi adjunktus úgy fogalmazott, hogy a fiatal lelkésznek továbbra is „mély, rácsodálkozó felfedezéseket kíván”.

Szabó András köszöntője családi szálal indult, majd a munka szeretetéről és a Luther-kabát „mez” fáradhatatlanságot kölcsönző erejéről beszélt a Nógrádi Egyházmegye esperese. „Győztes csapatba jöttél” – állapította meg.

Az Északi Egyházkerület nevében Fábri György kerületi felügyelő – megszólítva Nagy Ádám mellett a jelenlévőket is – felhívta a figyelmet: „Minden evangélikus felelős minden evangélikusért, ahogy minden keresztény is minden keresztényért.” Majd hozzátette: „A jó szervezés, stratégia nem elég, a hitbéliség, az egyháziasság, a Krisztus-követés kell legyen az alap.”

A köszöntések végeztével az ünnepnap szeretetvendégséggel zárult.

■ K. B.

Ora et labora! Övezd fel magad!

Veczán Zoltán ordinációja Nyíregyházán

Meghitt ünnepség keretében avatta lelkésszé Veczán Zoltánt június 19-én a nyíregyházi evangélikus Nagytemplomban Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke. Az ünnepi istentiszteleten az Evangélikus Hittudományi Egyetemet képviselő Korányi András professzor mellett Zsarnai Krisztián, a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye esperese végezte a liturgiát, az ünnepséget pedig Kovács László Attila, a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze vezette.

„Övezd fel derekadat, és indulj, hirdesd nekik mindazt, amit én parancsolok!” (Jer 1,17a) – olvasta Fabiny Tamás a lelkészjelölt ordinációra választott ígését. Prédikációjában a püspök kitért az összesség és az összefogottság meghatározó szerepére a lelkési munkában. Utalt az új élet útján elinduló lelkészjelölt küzdelmekkel és próbatételekkel teli életére. Útravalóul Pusztai Sándor *Donum* című költeményét idézte: „kaptál egy világot / javíts rajta ha tudsz”. „A jó pásztor nyomdokán járva *ora et labora*, azaz imádkozzál és dolgozzál” – biztatta Veczán Zoltánt az egyházkerület lelkési vezetője.

A fogadalomtétel és a megerősítő *Confirma* meghatározó pillanatait az új lelkész Fabiny Tamással, Zsarnai Krisztiánnal és Korányi Andrással együtt osztott úrvacsorát a népes gyülekezetnek.

Az istentisztelet végén került sor a köszöntőkre. Elsőként Kovács László Attila igazgató lelkész nyújtotta át Veczán Zoltánnak a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség *Történetkönyvét*, majd Keczkó Pál, a Budai Egyházmegye esperese, a budahegyvidéki gyülekezet lelkésze köszöntötte az újonnan felavatott szolgátársat és feleségét; Veczán Zoltán teológushallgatóként e gyülekezetben töltötte a hatod évét.

Veczán Zoltán Nyíregyházán született 1995-ben evangélikus családban, amelyben többen is viselték a Lutherkabátot. Dédnagyapja presbiterként szolgált, édesapja hosszú időn keresztül volt a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség felügyelője. Zoltán a középiskola befejezése után felsőfokú tanulmányait a Debreceni Egyetem agrártudományi karának környezetgazdálkodási agrármérnök szakán kezdte meg. Az érettségit követően a nyári szünetben egy ifis gyülekezeti kerékpártúra alkalmával életre szólóan megérintette Isten ígéje. Ettől kezdve lett igazán fontosra számára a gyülekezeti élet. Belső elhívása egyre erősebbé vált, és 2015 februárjában beadta jelentkezését az Evangélikus Hittudományi Egyetemre. Tanulmányi éve alatt ismerkedett meg Harkai Fannival, akivel 2019-ben házasságot is kötöttek, kislányuk 2020 szeptemberében született. Ordinációja után Veczán Zoltán az Alberti Evangélikus Egyházközség beosztott lelkészeként áll szolgálatba.

Zsarnai Krisztián esperes és Veczán László felügyelő a Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmegye képviselőjében fényképes vetítéssel mutatta be az ifjú lelkész egyházi elköteleződésének legfontosabb pillanatait, kiemelve a 2014-ben Balatonszárszón történt megterését. Felidéztek azt az ígét, amellyel Zoltán új életet kapott az Úr Jézustól: „Így mivel langyos vagy, és sem forró, sem pedig hideg: kiköplek a számból.” (Jel 3,16) Veczán László egyben mint a frissen ordinált lelképásztor keresztapja is köszönetet mondott a család nevében, Márk Borbála egyházközségi jegyző pedig Túrmezei Erzsébet *Hit által* című versével üdvözölte „kedves fiát az Úrban”.

Győri János Sámuel szentendrei gyülekezetplántáló lelkész a 27. zsoltárra írt énekkel köszöntötte a lelképásztort. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem nevében Korányi András professzor, végezetül az Északi Evangélikus Egyházkerület képviselőjében Fabiny Tamás püspök és Csengeri Tamás másodfelügyelő mondott köszöntőt. Az ünnepi istentisztelet a szépen felújított gyülekezeti házban szeretetvendégséggel zárult.

■ SZAKÁCS MÓNIKA

FOTÓ: CSUTKAI CSABA

Mik legyünk?

Az országos cigánytábor áldásai és felismerései

Cigányok és magyarok ismét találkoztak a Közös asztal országos cigánytáborban, hogy Isten jelenlétében éljék meg a közösség, az egymásnak örülés áldásait, egymás gazdagításának csodáját. A piliscsabai Béthel Evangélikus Misszió Otthon adott meghitt helyszínt a résztvevőknek június 19–23. között.

A tábor témája Péter apostol első leveléből adódott ajándékul: „Szentek legyetek – mondja az Úr –, mert én szent vagyok”, hozzátéve az egyszerű felszólításhoz az esetlegesen felmerülő „miért legyek én szent?” kérdéseinkre az egyszerű magyarázatát. E megszólító meghívás részletes kifejtésének alapjául Pál apostol rómaiabeliekhez írt levele 12. fejezetének huszonegy verse szolgált.

Ez az alaphang teljességgel meghatározta az egész tábor hangulatát. Az első pillanattól fogva nem házi feladatként kezeltük a szentté lételre meghívást, hanem rögtön és folyamatosan megvalósítandó gyakorlatként. Lélekemelő, szívet melengető, értelmet tisztogató igehirdetések vitték közel a hallgatósághoz Istennek a szentségről szóló elképzelését, akarátát.

Az egyszerű, „hétköznapi” szentektől elhangzott számos biznyságtétel egytől egyig mélyen megérintette és könnyekig megrázta a tábor résztvevőit, legfőképpen azért, mert a feltárlt, hihetetlenül megpróbált életek mellett eltörpültek sokak nehézségei, valamint ráadásaként

a biznyságtételek mögött megbúvó hit hiteles és bátorító példaként is szolgált.

Az Isten előtti őszinte magunkba szállás, a szentség normájának magunkra értése meghozta gyümölcseit: barátságok születését, elmélyülését, a másik értékeire, szükségére figyelmet, jó rend megvalósulását, egymást építő légkör kialakulását.

Az igemagyarázatok, kiscsoportos megbeszélések, biznyságtételek és sok-sok ének, baráti-testvéri beszélgetés mellett változatos program gazdagította a tábort: kirándulás, játékfilmvetítés és az azt követő beszélgetés, cigány témájú riport- és dokumentumfilmek színes és széles skálája, tábortűz szalonnasütéssel.

Kiemelkedő eseménynek bizonyult a piliscsabai Boldog Emília Roma Kulturális és Hagyományörző Egyesület szolgálata. A római katolikus cigány közösség inspiráló eltökéltséggel, elhivatottsággal, ugyanakkor kedves alázatossággal mutatta be egyre terebélyesedő tevékenységét, „hálósodó” országos terjedését, el-

fogadtatásukért folytatott küzdelmüket a településen és a helyi egyházközségen belül.

Sokat elárulnak az egészen különlegesen áldott kegyelmi atmoszféráról a tábor alatt és a búcsúzáskor elmondott értékelések, amelyek a szolgálatba állás megújulásáról, az első szeretet újbóli felhangolásáról, Isten nagyságának, szeretetének megtapasztalásáról szóltak, sőt egy több mint húsz éve sok-sok táborban részt vevő testvértől még ez is elhangzott: „Ez volt életem legjobb tábora.”

Az ország különböző településeiről érkezett testvérek lelkesen készülnek a jövő évi Közös asztal táborba, ám addig is örömmel várják az újabb találkozást a cigány ételek főzőnapján, július 30-án Sárszentlőrincen és az őszi budapesti országos cigány imapon.

Jó reménység szerint a Közös asztal tábort meghatározó isteni, szent légkör hathatja majd át nemcsak ezeket az alkalmakat, de mindenkin saját magán és közösségi életében is folyamatosan munkálkodik és hat majd a Szent.

A címben szereplő egyszerű kérdésre a cikk végén egyszerű a válasz...

■ BAKAY PÉTER

A szerző egyházunk cigánymissziós munkatársa

Zenével épített hidat

Bence Gábor a Finn Oroszlán Lovagrend lovagkeresztjét vehette át

Bensőséges ünnepséget tartottak június 22-én Finnország budapesti nagykövetségén. Dr. Bence Gábor zenepedagógus, az Evangélikus Kántorképző és Egyházzenei Intézet igazgatója a finn-magyar zenei kapcsolatok építése és elmélyítése terén végzett jelentős szolgálataiért a Finn Oroszlán Lovagrend lovagkeresztjét vehette át. Az 1942-ben alapított lovagrend jelenyeiben Finnország címerállata, az oroszlán szerepel; a kitüntetés odaítéléséről – külföldi díjazottak esetében az illetékes nagykövetség javaslata alapján – a finn köztársasági elnök dönt.

Markku Virri nagykövet a laudációjában kiemelte: „A finn és a magyar evangélikus egyház közötti kapcsolat hosszú, immár több mint egy évszázados múltra tekinthet vissza. Építésében finn és magyar részről is számtalan ember vett részt. Közöttük azonban csak néhányan voltak, akik a hidat mindkét hídfő felől építették. Te, Gábor, ezen kevesek közé tartozol. Egyházzénészként négy évtizede munkálkodsz fáradhatatlanul, magadat sosem előtérbe helyezve. Gyakorlati gyülekezeti munkád és a kórusok közötti kapcsolatok

FOTÓ: MAJU TYNKYNEN

révén országaink közé erős, személyes kapcsolatokat építettél.”

Bence Gábor köszönetet mondott a finn kapcsolatokban sokféle módon megtapasztalható bizalomért: „Kívánom, hogy a testvéreink közötti áldott bizalom maradjon a jellemzője továbbra is a finn-magyar kapcsolatoknak.”

A felnőtt és apró lovagok jelenlétében lezajlott családi ünnepség meg-

koronázásaként Jean Sibeliusnak, a finn nemzeti zeneszerzőjének a *Romance* című műve hangzott el; fuvalán közreműködött Ferenczi Zsófia. A nagyköveti rezidencián tartott fogadás üde színt foltjaként a követség szakácsa, Aarne Hietamäki éppen abból a finn faluból származik, ahol a díjazott legutóbb kántorként szolgált.

EvÉlet-infó

FOTÓ: HALMÁGYI CSABA

Erdélyi egyházvezetői találkozó

A Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház meghívására Erdélybe látogatott június 10–11-én Kondor Péter, a Déli Egyházkerület püspöke. Font Sándor egyházkerületi felügyelő, országgyűlési képviselő kíséretében egyházvezetői találkozón vett részt a sepsiszentgyörgyi Irgalmas Samaritánus Keresztýén Oktatási Központban. Itt Adorjáni Dezső Zoltán püspök mutatta be az egyházukban folyó építkezéseket és a lelki, közösségépítő alkalmakat. Másnap Kondor püspök Apácára volt hivatalos, ahol éves közgyűlését tartotta a Brassói Egyházmegye. Az alkalom keretében szentelték újra az eredetileg 1427-ben épült és most felújított erődtemplomot és a hozzá kapcsolódó épületegyüttest. Az ünnepi istentiszteleten Kondor Péter igehirdetéssel szolgált, majd felavatta a trianoni Szent Korona- emlékművet.

EvÉlet-infó

Szarka István *esperes*

Fejér-Komáromi Evangélikus Egyházmegye

Állj a kősziklára!

„Ti vagytok a föld sója. Ha pedig a só megízetlenül, mivel lehetne ízét visszaadni? Semmire sem való már, csak arra, hogy kidobják, és eltapossák az emberek.” (Mt 5,13)

Talán soha nem szólt még ilyen elevenen, ennyire húsba vágó aktualitással Jézus Urunk figyelmeztetése. Főként, ha a keresztény örömhír továbbadásában egykor oly jeles európai kereszténység helyzetét nézzük. Nostalgiaiából szívesen emlegetjük a „keresztény Európa”, „keresztény állam” kifejezéseket, ám ezeket jó esetben is mint kulturális identitást lehet megfogalmazni.

E gondolatot támasztja alá a Századvég Kiadó két éve született tanulmánykötete is (*Vallásosság Magyarországon – Társadalomtudományi tanulmányok*). A számok magukért beszélnek. Egyházának tanítása szerint a népesség összesen 12,6 százaléka él. A megkeresztelt egyháztagoknak csupán tíz százaléka látogatja a gyülekezeti alkalmakat. A felmérésből az is kitűnt, hogy a maguk módján vallásosnak nevezett emberek fele követi „többé-kevésbé” egyházának tanítását, a másik fele viszont „egyáltalán nem”. Lesújtó kép rajzolódott ki az imádságos élet és a bibliaolvasás területein. „Hittanon vagy az egyházi szertartásokon, istentiszteleteken, misén kívül vallási képzésen pedig mindössze 2,3% vesz részt, míg a magyarok 97%-a nem jár vagy soha nem is járt ilyenre 2017-ben” – írta Tarcsey Tibor a *Van-e még tartaléka a történelmi egyházaknak?* című, a Kovász blogon (Kovaszkozosseghu) megjelent cikkében.

Az idén októberi népszámlálás valóban kiváló alkalom lehet az egykor evangélikusnak keresztelt hittestvéreink megszólítására. A eddig vázolt tények és bajok tükrében, úgy érzem, kampányunk komoly erőfeszítései sem fognak átütő sikereket elérni, ám a romlás mértékét bizonyára el-lensúlyozzák némiképp. Sietek leszögezni: ezzel nem azt kívánom üzenni, hogy e munka ne lenne fontos, sőt. Mindenki szólítson meg legalább három embert! Viszont jelentős eredményt egészen bizonyosan csak akkor leszünk képesek felmutatni, ha sikerülne megváltoztatni gyülekezeteink vezetőinek, lelkészeinek, presbitereinek egyházról és hitről alkotott alapvető gondolkodását.

Pünkösöd ünnepe után buzgó fohászuk is lehetne egy új reformáció iránti igény! Olyan reformációra gondolok, amely nem stratégiákban, egyházszerkezeti reformokban, életpályamodellekben gondolkodik csupán, hanem elsődlegesen a szívek megújulásán fáradozik. Mi úgy hisszük,

ez kizárólag a Szentlélek munkája. Viszont mégsem mondanék le annak igényéről, hogy e változás kimunkálására helyezzem életem és egyházunk megújulásának fókuszát. Látásom szerint ugyanis minden a megváltó Krisztushoz fűződő kapcsolat minőségén múlik.

A keresztény ember elsődleges és legfontosabb meghatározottsága éppen az, hogy Krisztusból él, Krisztuson tájékozódik, Krisztust követi. A nyugati kereszténység reformációt követő évszázadai a hit gyümölcseinek betakarítására támaszkodtak. A krisztusi áldozathozatal példája előbb közvetlenül, később indirekt módon beépült gondolkodásmódunkba, tetteinkbe. Keresztény erkölcsi, jogi alapokon működő nemzetállamok születtek, amelyek magas jólétet, szívet és lelket gyönyörködtető kultúrát teremtetek állampolgáraiknak. Ez a Krisztushoz kötöttség visszafogottságot, szorgos munkát, jólétet és biztonságot hozott. Mindezek mellékhatásaként, biblikusan szólva, „megkövéredett és elnehezedett e nép szíve”, és felcseréltük Isten imádatát az ő segítségével megteremtett javain bálványozásával.

Krisztus ebből is szabadítónk lehet, hiszen pontosan azért jött közénk, hogy visszavezessen bennünket Isten közelébe. Gyülekezeti életünk gyakorlati szintjeire lebontva, úgy látom, a szörnyű helyzetünkben való kimenekülés egyetlen megoldása az, ha közösségeink vezetői nem épületeik, infrastruktúrájuk, hanem személyes Krisztus-kapcsolatuk megerősítését tűzik legfontosabb célként maguk elé.

„...állj a kősziklára!” (2Móz 33,21; Mt 7,24 kk.) Ez valóban nem mennyiségi, hanem minőségi kereszténységet jelent. Újra Krisztusra alapozott, benne megélt életmódot. Egy széthulló, változó világban is vonzó, örömteli életet. Olyat természetesen, amely büszkén épít szellemi és kulturális kincseinkre is. Egyházunk csak Lélekkel és értelemmel lehet teljes! Régóta elhanyagolt lelkiségünket újra felfedezve, akár másoktól tanulva mindezeknek teret engedhetünk. S amikor Krisztus elvégzi bennünk a megújítás munkáját, a minőségi és intenzív lelkiség végigsöpör közösségeinken. Túlterhelt lelkészeink kicsit hátrádrohathatnának, még több teret engedve Krisztusnak. S ő igéjével, szentségeivel elvégzi egyházújító munkáját a hívekben, akik „királyi nemzetségként és szent papságként” (1Pt 2,9) boldogan és folyamatosan lesznek Krisztus örömhírének buzgó és felelős továbbadói. Nem történhet másként. ■

Invitálás szellemi utazásra

A lelkeszi hivatalban: Gerlai Pál

Az igehirdető műhelyében című sorozatunkban lelkesekkel találkozhatnak olvasóink „háttér munka” közben: elsősorban arról kérdezzük őket, miként készülnek a prédikációra, s közben milyen tárgyak veszik őket körül. Gerlai Pált, a Tokaj és Környéke Evangélikus Egyházközség lelkeszét íróasztalánál kérdeztük istentiszteletre készülésének műhelytitkairól.

Íróasztal. „Dédnagyapám, Bartos Pál azokban a gyülekezetekben kezdte lelkeszi szolgálatát, ahova a felvidéki átjáró szolgálatom során én is járok. Bár az ő lelkeszi bútorai is megvannak, az itt látható bútorok és az íróasztal feleségem nagyapai örökségéből származnak. Jó érzés régi, művesen elkészített tárgyak között lenni, amint az is, hogy feleségemtől kapott tárgyak között készülhetek a szolgálatra” – árulja el az Aszódról származó, tizenhét éve Borsod-Abaúj-Zemplén megyében szolgáló lelkesz.

Emléktárgyak. Fancsalról és Szalaszendről is találunk itt relikviákat. „Jó érzés, hogy olyan tárgyak is körülvesznek, amiket a korábbi szolgálati helyeimen kaptam. Ezek a települések számos rokonságot mutatnak a felvidéki gyülekezetekkel, noha több mint száz éve két külön országban élnek lakosaik.”

Számítógép. „Azt érzem, hogy kommunikációs csatorna vagyok, amin keresztül vagy jön és megérkezik az igei üzenet, vagy nem. Ennek pontos megítélése, a hatékonyságmérés nem az én feladatom, sokkal inkább az, hogy tudásom és lelkeségem szerint minél nyitottabban és felkészültebben tudjak a gyülekezet tagjaihoz szólni” – fogalmaz az igehirdetés szolgálatáról a lelkesz.

„Bár szeretem a régi tárgyakat, de új dolgokat is használok. Egy ideig kézzel

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

írtam a prédikációimat, de idővel rájöttem, hogy számomra a számítógépbe írás hatékonyabb. Felkészüléshez gyakran használok a Bible Hub honlapot, de más online bibliai oldalakat is rendszeresen olvasok” – tudjuk meg.

Mint mondja, nem írja le szó szerint a prédikációját. Előfordul, hogy más lelkesztől is idéz. „Ekkor a lelkeszről, az ottani templomokról és gyülekezetekről is mondok néhány szót. Ezt azért tartom fontosnak, mert nagyon kis lélekszámú szórványgyülekezetekben szolgálók, és ezekben ezáltal is éreztethetem, hogy evangélikusként nem is vagyunk olyan kevesen.”

Autó. Mivel Gerlai Pálnak számos szórványt kell látogatnia, sok időt tölt autóban. „Régebben zenét hallgattam, mostanában olyan témájú podcastbeszélgetések szólnak az autóban, amik valamilyen módon kapcsolódnak a szolgálatomhoz, a prédikációhoz. Ilyen például Tóth Szabolcs Tőhötöm újságírónak Az élet meg minden beszélgetősorozata is, amelyben külön-

leges hivatásban szolgáló emberek életét ismerhetjük meg.

A prédikáció központja Isten ígéje, egyben egyfajta szellemi utazás is a gyülekezetnek. Az igehirdetés így számomra a nevelésről, a világ kinyitásáról is szól – mondja az igehirdetés és a tanítás kapcsolatáról. – Sokan csak a televízióból vagy a közösségi média felületeiről tájékozódnak korunk társadalmi kérdéseiről. Prédikációimban igyekszem arról is beszélni, amiről ezekről a felületekről nem vagy csak meglehetősen szubjektív információkat lehet kapni.”

Könyvek. „Szeretek példákat, történeteket elmondani” – fűzi tovább a gondolatot, hozzátéve: számos prédikációs-köteten túl gyakran olvassa Koren Emil „...irgalmadat éneklek...” című könyvét. „Ebben a kötetben az Evangélikus énekeskönyv énekeinek történeteit olvashatjuk. Ha olyat éneklünk, aminek különleges története van, azt szeretem elmondani a gyülekezetnek. Ezáltal sokkal közelebb kerül a hívekhez az, amit énekelnek.”

■ G. Á.

Antananarivói pietà

2Kor 1,3–4

Örökre rögzült bennem a kép. Az édesanya – fájdalommal az arcán – magához öleli éhező kisgyermekét az antananarivói főút szélén. 2019 szeptemberében Madagaszkár szigetén járhattam a Lutheránus Világszövetség delegációjának tagjaként, és ott találkoztam ezzel a szívbe markoló jelenettel, az afrikai nyomorutól közepén.

A gyötrődő édesanya nem tett egyebet, mint a legtöbbet, amit tehetett: vigasztalt. Talán szavak nélkül, talán néhány szóval. Talán csak letörölte a könnycseppet gyermeke szeméről, talán csak megsimogatta a kézfejét, talán csak rámosolygott. Vigasztalt. Nem a távolból, nem demagóg szólamokat puffogatva, nem az érintetlenségtől megkönnyebbülve, hanem ott és akkor, ahol és amikor kellett. A gyermekkel együtt szenvedve, együtt éhezve, együtt a nyomorúságban.

Bevallom, megkönnyeztem a pillanatot, és szó szerint, de átvitt értelemben is örökre rögzítettem a képet magamagamnak. Vigasztalás: létezik. A legdurvább, legkétségbeesettebb, emberileg lehetetlennek tűnő élethelyzetekben is. Biztos vagyok benne, hogy ott és akkor, bizony mondom néktek, jelen vala az Isten országa – kicsiben.

Boldogok a vigasztalók, mert ők vigasztalást nyernek. Jézusnak nincsen ilyen boldogmondása. De lehetne. Egész életében vigasztalt. Születése is maga volt a vigasztalás a Messiását váró népeknek. Nem véletlen éljük meg évről évre karácsonykor vigasztalásként: megszületett a Megváltó. Jézus tanításai, amelyekre az életünket tettük, mind-mind a vigasztalás alapigéi. Az evangéliumokban leírt találkozások, mindent felülíró történetek is ezt támasztják alá.

De ott van a vigasztalás a passióban, a virágvasárnapon, a nagycsütörtöki asztalközösségekben, a nagypénteki keresztközösségekben, a nagyszombati csendben, a húsvéthajnali feltámadásban, de abban is, hogy Jézus megígéri és ígéretét betartva el is küldi az Atya és a Fiú Lelkét, a Szentlelket, a vigasztalás Lelkét. Isten – aki Jézusban emberré lett – maga a Vigasztaló.

Pál csoda szépen fogalmaz a Második korinthusi levél nyitányában. Áldásmondással kezd, áldja az Istent, aki a szorongatásban is vele van. Ahogyan dr. Cserháti Sándor professzor ír is kifejti kommentárjában, az itt található görög szó, a „*tlipsiszisz*”, minden olyan válságos helyzetet jelölhet, amely gyötrelmelemmel jár együtt.

És ezzel meg is érkeztünk az „itt és most” gyötrelmeinek közepe. Félelem és rettegés uralkodik, nemcsak Las Vegasban, mint Terry Gilliam azonos című kultfilmjében, de mindenhol a világban. Így a páli igeversek ma különösen is mindenkinek szól: a vigasztalás és irgalom Istene velünk van. „Ítéld meg, Istenem, és légy pártfogóm” – vigasztal a zsoltáros is. Pártfogó.

A Szentlélek Isten egyik legkifejezőbb neve. Őt kérjük ezekben a drámai időkben is, hogy legyen oltalmazónk, küldje el világosságát és igazságát, hogy azok vezessenek minket. Ma is. A sötétségtől, a sötétségeinktől való félelmek, szorongásaink között is. „Drága Szentlélek, jöjj, vigasztalónak jöjj!” – ahogyan egyik ismert ifjúsági énekünkben énekeljük.

Pál a korinthusi gyülekezetnek az Isten vigasztalása és irgalma mellé odateszi az ember küldetését, felelősségét is nyomorúság idején: „...*hogy mi is megvigasztalhassunk másokat minden nyomorúságban azzal a vigasztalással, amellyel Isten vigasztal minket.*” Jézus mai követőinek elsődleges hivatása a

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

jelenlegi krízisben is: a vigasztalás. A vigasztaltak, a megvigasztaltak vigasztalókká válhatnak. Micsoda evangélium ez háború és pandémia idején!

2020 tavaszán Ferenc pápa sötétséget és félelmet teremtő viharhoz hasonlította az új koronavírus-fertőzést a teljesen üres Szent Péter téren mondott imáját kísérő beszédében. Róma püspöke hangsúlyozta a választás szükségességét az emberiség eddigi hangos, de látszatra épülő élete, valamint a csendes szolgálat és testvériség között. Hiszen „egy csónakban vagyunk” – emelte ki. „Nem vagyunk elegek önmagunknak, egyedül el-süllyedünk. [...] Ha értelmet akarunk adni a történeteknek, fel kell ébreszteni a szolidaritást és aktiválni a reményt: találjunk bátorságot a másik megszólítására, befogadására, testvériségre, szolidaritásra. Az ima és a csendes szolgálat a győztes fegyverünk” – mondta Ferenc testvérünk.

Vigasztalás ez is, felerősíti Pál intéseit. Vigasztalásra vár a világ. Tőlünk is! Álljunk bele! Antananarivo, Damaszkusz, Kijev vagy akár Budapest utcáin állva – odafigyelve mindarra, ami történik.

■ GÁNC S TAMÁS

FÉL ÉVSZÁZADA ORDINÁLNAK NŐKET EGYHÁZUNKBAN

A hasonlótól az igazi Luther-kabátig

Látogatás az első magyarországi evangélikus lelkésznőnél

Egyháztörténetet sokszor azok írnak, akik álmodban sem gondolnák, hogy a feladataikat csendben végezve meg fogják változtatni az egyház történetét. Amikor Kovács Etelka 1956-ban jelentkezett az Evangélikus Teológiai Akadémiára – az Evangélikus Hittudományi Egyetem jogelődjére –, még csak nem is remélhette, hogy tanulmányait befejezve valaha Luther-kabátban végezhet lelkési szolgálatot. Ugyanis az akkori egyházvezetés úgy gondolta, nőknek nincs helyük a lelkési karban. 1972. november 19-én mégis megtört a jég: Kovács Etelkát annak ellenére ordinálták – hazánkban az első női evangélikus lelkészként –, hogy teológiai tanulmányainak az elején aláírtak vele egy papírt: tudomásul veszi, hogy a diploma megszerzése után nem fogják őt lelkésszé avatni.

Azóta öt évtized telt el. A celldömölki születésű lelkésznő három éve a szombathelyi evangélikus szeretetotthon lakója. Látogatásunkkor örömmel és szeretettel fogadott bennünket. Miközben kakaókat iszogattuk, szívesen mesélt a kezdetekről. Arról például, hogy a középiskolában a pályaválasztás előtti időszakban a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség – közismertebb nevén KISZ – tagjai kérdezték, ki hol szeretne továbbtanulni. A gimnazista Etelka bevallotta, hogy lelkész szeretne lenni. Az ötvenes években ez bizony nem volt jó ajánlólevél... Az elhűlt bizottsági tagok megkérdezték, hogy kinek a hatására döntött így. „Végiggondoltam: ha azt mondom, a lelkészem hatására, akkor neki lesz baja, ha azt mondom, hogy a szüleim hatására, akkor nekik lesz bajuk. Ezért azt mondtam, hogy a Szentlélek indított erre. Annyira meglepődtek ezen a válaszon a KISZ-esek, hogy azt sem mondták, üljek le, hanem felszólították a következőt” – idézte fel nevetve Kovács Etelka.

A teológiai akadémián az évfolyamában ketten voltak teológák, de egy idő után Etelka egyedül maradt mint női hallgató. Azonban a többi évfolyamban is képviselték a női nemet. Közülük a mai napig szívesen emlékszik vissza Sággy Ildikóra, Nobik Erzsébetre, Lőrincsik Juditra és Kozma Éva Máriára.

S bár a női hallgatók ugyanúgy tanultak és vizsgáztak, mint férfi társaik, a záróvizsga után ők csak gyülekezeti munkatársként állhattak szolgálatba. „Én úgy jöttem el öt év után a teológiáról – idézi fel a lelkésznő –, hogy a férfi évfolyamtársaimat felszentelték, nekem pedig azt sem mondták, hogy viszontlátásra. Akkoriban nagy volt a lelkészhiány, és nagyon sok gyülekezet ostromolta a püspököt, hogy küldjön lelképásztort. Mivel nem volt elég férfi lelkész, több gyülekezet is azt mondta, hogy jó lesz nekik a női szolgáló is, csak legyen valaki. Így kerülhettem ki én is gyülekezetbe.”

ISTENTISZTELET ÉS MOTORHÁT

Püspöki engedéllyel minden szolgálatot – a keresztelest, az esketést, a temetést, az úrvacsoraoasztást is beleértve – végezhetett Kovács Etelka, azonban a hivatalos lelkési szolgálatba küldést jelképező Luther-kabát nélkül. „Egy váll alatt varrott, fekete köpeny volt akkor a viseletünk, fehér gallérral, amely megtévesztésig hasonlított a Luther-kabátára. Nagyon szerettem” – meséli vendéglátónk.

Kovács Etelka egy rövid ideig Celldömölken, majd Debrecenben és Veszprémekben szolgált. Ezután Ottlyk Ernő püs-

FOTÓ: MENYES GYULA

pök a Veszprém megyei Csöglére helyezte őt, ahol önálló szolgálatot látott el. Öt év múlva Marcalgergelyit is megkapta. Csögle és Marcalgergelyi a szórványakkal együtt – Kispirit, Nagypirit, Egeralja, Adorjánháza, Bánhalma, Szergény, Külsővát és Vinár – nagy körzetet tett ki. „Nagyünnepeken tizenégy-tizenöt istentiszteletet tartottam összesen” – emlékszik vissza a lelkésznő.

A települések megközelítése sem volt egyszerű, ezért Kovács Etelka hamarosan motorra és autóra is megszerezte a jogosítványt. Csöglén lelkész elődjétől, Reuss Andrásról megörökölt egy Danuvia motort. „Én akkoriban ötvenkét kiló voltam, a motor viszont százháromat nyomott. A sáros, havas utakon sokszor beragadtam, így hát minden erőmre szükség volt ahhoz, hogy ki tudjam rángatni onnan a derék szolgatársamat. Az is előfordult,

hogy csak a vasútállomásig jutottam, tovább nem, mert a hó befújta a síneket.”

Az első szolgálati autója egy zöld színű Trabant volt. „Amikor megkaptam, egy darabig nézegettük egymást: én az ablakon keresztül, ő pedig az utcáról. Az első alkalommal még a házbejáró hídra sem mertem felállni. Elhatároztam, hogy leintem az arra járó első autóst, és megkérem, hogy hozza be az udvarra. Az állatorvos jött, aki el nem tudta képzelni, miért integetek neki. Mondtam, hogy nem merek bemenni, kérem, vigye be a kocsit a kapun belülre. Megtette. Egy napig kint állt az autó, aztán megsajnálta. Mondtam neki: megpróbállak bevinni a garázsba, hogy jó helyen légy, de biztos nem hozlak ki onnan. Bevitettem. Két nap múlva meggondoltam magam, és mégis kihoztam. Attól kezdve autóztam” – hallhattuk az újabb derűs történetet.

ÁLLVÁNYOK ÉS VAKOLÓKANALAK

Fiatal nőként nem ez volt az egyetlen „nagy” vállalkozása: idővel a templomfelújítások, gyülekezeti ház-renoválások és parókiaépítkezések területén is otthonosan mozgott. Ma is emlékszik arra, hogy amikor először megpillantotta a marcalgergelyi romos templomot, ez az íge jutott eszébe: „Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem.” (Fil 4,13) Ez vált életének vezérigéjévé is. „A gergelyi templomba senki nem járt, amikor átvettem. Az ablakai be voltak törve, a törött ablakokon keresztül pedig golyák meg fecskék költöztek be. A golya minden tönkretett bent. Tíz évbe telt, amíg tetőtől talpig rendbe tettem” – meséli a lelkésznő.

MISSZIÓ A TEMPLOMKERTBEN

A gyülekezetekben eltöltött harmincharom év alatt nemcsak az épületeket renoválta, de a gyülekezeteket is építette Kovács Etelka. Szívügye volt a gyermek- és ifjúsági munka. „Ifjúság mindig mindenhol volt körülöttem. Nagyon sokat játszottam és kirándultam velük. Ha nem voltam otthon, akkor megvártak az udvarban. A kapu nyitva volt, így be tudtak menni. A csöglei kertben voltak fák, ők pedig szívesen másztak fára. Amikor megjöttem, csináltam zsíros kenyeret, mostam zöldpaprikát, leültünk a lépcsőre, megettük, beszélgettünk, aztán hazamentek. A gergelyi parókiakertben pedig a gyerekek akkor raktak tábortüzet és sütöttek szalonnát, amikor

FOTÓ AZ EVANGÉLIKUS ÉLET ARCHÍVUMÁBÓL

csak akartak. Ha nem voltam otthon, kiszolgálták magukat” – hallgattuk irigykedve a visszaemlékezést.

A lelkésznő tudta, a kommunizmusban eltávolodott felnőtteket elsősorban a gyermekek szolgálatával lehet visszaszergetni a gyülekezet közösségébe. Ezért amikor csak lehetett, ünnepséget tartottak: „Minden napot megünnepeltünk. Nemcsak az egyházi ünnepeken szerepeltek a gyerekek, de tartottunk például nőnapot és gyereknapot is. A hittanosok szavaltak, énekeltek, így eljöttek a hozzátartozók is. Így lett gyülekezet.”

Egyházunk országos presbitériuma az 1972. október 17-i ülésén elhatározta: Kovács Etelkát teljes jogú lelkészi szolgálatba állítja, és engedélyezi felavatását. Az ünnepi alkalomra még ugyanabban az évben, november 19-én sor került. Egyháztörténelem íródott akkor a csöglei templomban:

sok év után gyülekezeti munkatársból az első evangélikus lelkésznőt ordinálták Magyarországon. „Nem tudom, miért engem választottak ki erre, mert én egy szalmazsálat sem tettem keresztbe ennek érdekében” – vallotta a szombathelyi beszélgetésünkön Etelka néni.

S mi változott az ordinációval? Szerényen így válaszolt a lelkésznő: „Tulajdonképpen ugyanúgy végeztem tovább a szolgálatot, mint ahogy addig is. Bár azt hiszem, nekünk, nőknek lényegesen többet kellett nyújtani ahhoz, hogy ugyanolyan megbecsülésben részesülhessünk, mint férfi kollégáink. De engem elfogadtak. Mindenütt szerettek, én pedig minden szolgálati helyemen jól éreztem magam. Böven volt kihívás az életemben, de a Jóisten mindig segített, és mindenben velem volt.”

■ BODA ZSUZSA

Egyenes jellemek, valódi önfeláldozás

Nobel-díjas szerző trilógiája újra magyarul

A 19. századi Svédországba kalauzolja az olvasókat Selma Lagerlöf Löwensköld-trilógiája, amely egy évszázad után a Luther Kiadó gondozásában jelent meg újra magyarul, ezúttal egyetlen kötetben. A szerzőről és a műről Miklósné Székács Judittal, a kiadó munkatársával beszélgettünk, aki a kötet olvasószervezőjeként jól ismeri a történetet.

– Selma Lagerlöf neve itthon a nagyközönség előtt a *Nils Holgersson csodálatos utazása* című – eredetileg földrajztankönyvnek szánt – meseregény miatt lehet ismerős. Ha dióhéjban kell bemutatni a személyét, illetve a pályáját, mit érdemes kiemelni?

– Selma Lagerlöf 1858-ban született a svédországi Mårbackában. Már kislánként elhatározta, hogy író lesz, gyermeki képzeletét lánggra lobbantották a nagyanyjától hallott népmesék és legendák, szépirodalmi olvasmányai és a Biblia történetei. Harminchárom éves volt – és tanítónőként dolgozott –, amikor első regénye megjelent. Hamarosan nemcsak hazájában, hanem külföldön is elismert szerzővé vált. Ő volt az első nő, aki elnyerte a Nobel-díjat 1909-ben, és akit a Svéd Akadémia felvett a tagjai közé 1914-ben. A női egyenjogúsági mozgalomnak fontos alakja volt a 20. század elején, és pacifizmusának is hangot adott írásaiban.

– Felmenői között evangélikus lelkészek is voltak, az őt körülvevő vallásos család nyilvánvalóan hatott rá. Tetten érhető ez az alkotásaiban?

– Lagerlöföt mélyen foglalkoztatta a személyes hit működése az egyes ember életében és a vallásosság különböző megjelenési formái társadalmi szinten – a népi hiedelmek, az ébredési mozgalmak és más kegyességi irányzatok –, és legalább ennyire érdekelték a morális kérdések. A trilógia egyik fő regényalakja maga is lelkész, aki a szolgálatában és a magánéletében is erkölcsi buktatókkal találkozik.

– Hogyan lehetne röviden ajánlani a trilógia darabjait? Mi vagy ki áll egy-egy rész középpontjában?

– A Löwensköld-trilógia első, *A generális gyűrűje* című része önálló elbeszélés; első pillantásra kísértethistória és egy családi átok története, de a cselekmény valódi mozgatója az emberi kapzsiság, bosszúvágy és önzés. A második és a harmadik regényben *Charlotte Löwensköld* és *Anna Svärd* címmel a Löwensköld család egy későbbi generációját látjuk, a középpontban Karl-Arturral, a fiatal lelkésszel, aki nemes ideáljai és lelki buzgósa ellenére – illetve éppen ezekből fakadó ambíciói miatt – elhibázott döntések sokaságát hozza, a tragédia spiráljába rántva maga körül mindenkit, aki szereti őt.

– Szó volt már Lagerlöf feminizmus iránti elkötelezettségéről. A trilógia második és harmadik része is egy-egy nő szereplőről kapta a címét. Hogyan jelennek meg ők a történetben?

– Karl-Artur komor központi figuráját csodálatos nőalakok veszik körül, akik a maguk módján – hibáikkal együtt is – a szeretetet, az állhatatosságot, az egyenes jellemet és a valódi önfeláldozást testesítik meg. Nekik is köszönhető, hogy a történet végére a férfi is eljut a felismerésre: „...aki Krisztus követője akar lenni anélkül, hogy szeretné az embereket, az mindenkit nyomorúságba dönt, önmagát is, meg másokat is.”

– Magyarul mikor vehették először kézbe az olvasók a trilógiát? Illetve a Luther Kiadó miért látott fantáziát az újrakiadásában?

– Az 1925–1928 között megjelent trilógiát a magyar közönség már 1930-ban olvashatta Leffler Béla fordításában. Azóta nem jelent meg újra, a régi kiadásokhoz pedig már antikváriumból is szinte lehetetlen hozzájutni. Az újra-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

kiadás ötlete Isó M. Emesétől, a *Credo* folyóirat főszerkesztőjétől származik, aki egy korabeli újsághírt is talált az első kötet megjelenése kapcsán. Az *Est* napilap írta meg 1928-ban, hogy Selma Lagerlöf *A generális gyűrűje* magyar kiadásáért őt illető jogdíjat – kétmillió koronát – „a debreceni Tiszta István tudományegyetem bölcsészeti karának adományozta, azzal a rendeltetéssel, hogy az összegből egy vagy két szorgalmas nőhallgatót jutalmazzanak, akik a svéd irodalom iránt komoly érdeklődést mutatnak”. Az új kiadáshoz Leffler fordítását Kúnos László – maga is kiváló fordítója olyan skandináv klasszikusoknak, mint Ibsen, Strindberg, Enquist vagy éppen Lagerlöf – vetette össze az eredetivel, és frissítette fel. Biztos vagyok benne, hogy Lagerlöf történetmesélő zsenije és a regényének lapjain megelevenedő emberi dráma ugyanúgy le fogja bilincselni a mai olvasókat, mint a közel száz évvel ezelőttieket.

■ V. J.

Egy embermentő feljegyzései

*Immár hiánytalanul olvasható
Sztehlo Gábor memoárja*

Sztehlo Gábor evangélikus lelkész 1944–1945-ben közel kétezer zsidó gyermeket és felnőttet mentett meg a Jó Pásztor Bizottság és a Nemzetközi Vöröskereszt segítségével. A háború után létrehozta a Pax Magyar Szociális Alapítványt, amelynek keretében 1945 és 1950 között működött a demokratikus szellemiségű, egymás tiszteletére épülő Gaudiopolis gyermekköztársaság. Ebbe az időszakba, ezen keresztül pedig a krisztusi utat komolyan vevő gondolatosságba enged betekintést a Magvető Kiadó gondozásában az ünnepi könyvhétre megjelent, immáron Stehlo Gábor visszaemlékezéseit teljes egészében tartalmazó kötet.

Sztehlo Gábor (1909–1974) az 1944–1945-ös háborús évekről és az azt követő időszakról már Svájcban tartózkodva írta emlékezéseit 1961–1962-ben. A szöveg szerkesztett, rövidített változata először 1984-ben, majd számos újrakiadásban jelent meg, *Isten kezében* címmel. Az akkori kötet szerkesztője, Bozóky Éva nagy döntés előtt állt. Vagy az egypártrendszer ideológiai megkötéseinek megfelelően szelektál a szövegből, és nem publikálja a főleg a pártállamra vonatkozó „kényes kijelentéseket”, vagy egyben tartja a memoárt, vállalva, hogy a cenzúra miatt ne jelenjen meg a kötet az akkor hazai, nemzetközi és egyházi szinten kevésbé ismert embermentő lelkész tevékenységéről. Bozóky az előbbi választotta: a kézirat szövegének közel negyvenöt százalékát kivette, így lehetővé téve, hogy Stehlo neve és tettei ne vesszenek homályba.

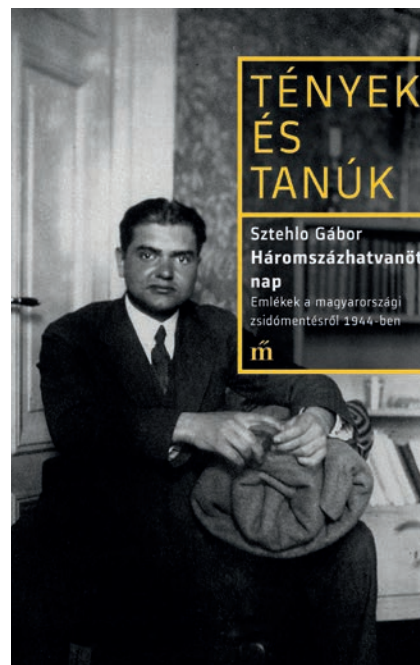
Ezért is öröm, hogy a Magvető Könyvkiadó gondozásában, Kunt Gergely történész szerkesztésében és kiváló jegyzetével, informatív utószavával idén immár teljes terjedelmében megjelenhetett a memoár. Az Evangélikus Országos Gyűjtemény tulajdonában lévő kézirat egészét számos melléklettel, annotált névmutatóval és budapesti helymutatóval vehetjük kezünkbe a közkedvelt *Tények és Tanúk* sorozatban.

Sztehlo emlékiratainak köszönhetően láthatjuk: voltak példái az emberi odafordulásnak, az áldozatkészségnek is,

akadtak, akik igyekeztek segíteni a borzalmak és az embertelenség közepette. Bár háborús irodalmat olvasunk, amelyből részletes és szubjektív leírást kapunk az ostromlott Budapestről, a bombázásról, a belövésekről, „a légvédelmi ágyúk ugatásáról”, egyúttal megismerhetjük azt a szemmagasságba helyezkedő, a másik szenvedését és kiszolgáltatottságát nemcsak figyelembe vevő, hanem azt ön maga elé helyező attitűdöt is, amelyet az embermentő lelkész és környezetében számos segítő képviselt. De olvashatunk az egyház, a kereszténység szerepvállalásáról és mulasztásáról, majd később a párt ideológiájáról is.

Örömet, veszteséget, mélységes csalódást, elveszettségérzést, buktatókat ugyanúgy megismerhetünk e könyv olvasása közben, mint ahogyan láthatunk személyes sorsokat, kapunk példákat az egymásnak való segítségnyújtásra, arra, hogy voltak, akik mindennel dacolva kiálltak a másik ember mellett.

Sztehlo mindvégig a szenvedő testvér oldalán marad az írásában is; az egyes emberek élethelyzete, a felelősségvállalás nyomasztó kérdése és a hitvallás szelme lengi át és rendezzi keretbe a szöveget. Ezért is emelhette ki a kötetbemutatón Béres Tamás, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora: „Sztehlo egyszerűen megéli azt, amiről beszél. Úgy él, hogy komolyan veszi, hogy neki Jézus előtt küldetése, kötelessége és

Sztehlo Gábor: *Háromszázhatvanöt nap – Emlékek a magyarországi zsidómentésről 1944-ben.* Magvető Könyvkiadó, Budapest, 2022. Ára 5999 forint. Kapható a Luther Kiadó könyvesboltjában is

felelőssége van.” Hasonló meggyőződésből hangsúlyozhatta ugyanott Kertész Botond egyháztörténész, egyházunk Stehlo-munkacsoportjának vezetője, egyben a kötet egyik szakmai lektora, hogy a lelkész nem előre megírt pályát járt végig. „Nem azért válik embermentővé, mert egy picit magát is kellene mentenie, hanem azért válik embermentővé, mert így dönt.”

Mire tanít minket ez a memoár? Először felelősség- és elhivatástudatra. Arra, hogy a legreménytelenebbnek tűnő helyzetekben is van remény. Stehlo olyan helyekről nem kapott támogatást, ahonnan számíthatott volna rá, máshol pedig ajtók nyíltak meg előtte. Nem adta fel, hanem a vészkorszak sötétségében, majd a kommunista diktatúra alatt is felismerte a személyes küldetését, és életét kockáztatva vált életek megmentőjévé. Az az ember volt, aki nem csak szóban hirdette: „A kereszténység nem a dogmák világa, hanem a szeretet világa. Az a világban élő, eleven, cselekvő szeretet.”

Ezért ez a könyv nemcsak memoár és kordokumentum, hanem hitvallás és felszólítás is. Mert arra nevel, hogy igenis lehetőségünk van a közöny némasága helyett a krisztusi utat keresni és azt képviselni.

■ – GALAMBOS –

A könyvbemutató felvétele megtekinthető egyházunk YouTube-csatornáján.

Testvérkedés határon belül

Működik a hazai gyülekezeti összekapcsolódás

Több évtizedes testvérkapcsolatot ápol a csákvári és a budapesti Deák téri evangélikus gyülekezet. Az együttműködés a Fejér megyei település és Budapest Belvárosának evangélikus közössége között élő valóság. A csákvári gyülekezet elnöksége megosztotta lapunkkal a mások számára is követendő példát.

FOTÓ: MAGYARKUTI GYÜLÉKEZET TÓTH KATALIN

A csákvári parókián táboroznak a Deák téri gyülekezet ifjú tagjai

„Csákvári lelkészi szolgálattal megörököltem a Deák téri gyülekezettel való kapcsolatot. Összességében nagyon sok haszna van ennek a kapcsolatnak ránk nézve – mondja Szabik Károly lelkész. – Fontosnak tartom, hogy minél több lelkész igehirdetését hallhassa a gyülekezetünk. Igyekszem lehetőséget teremteni, hogy igehallgatóként is részt vehessenek az alkalmakon. A Deák téri lelkészek szolgálatait a nagyhéten és máskor is lelki muníciót adnak mindannyiunk számára. Sokszor előfordult már, hogy nemcsak gyülekezetként ültek be a templomunkba, hanem zenei szolgálattal színesítették istentiszteletünket. Persze néha okozott apróbb feszültséget, ha épp mindkét gyülekezet egy-egy csoportja használni akarta a közösségi teret, de mindig sikerült békességben egyezsége jutnunk.”

Az egyik legnagyobb megtiszteltetésnek a csákváriak azt élték meg, amikor a Deák tér testvérgyülekezetei között jelen lehettek 2017-ben Wittenbergben egy almafa elültetésénél.

„A Deák tériek számára Csákvár egyfajta lelki otthonot jelent, sokak megtérése, lelki élményei kapcsolódnak ide. Úgy látjuk: örömmel jönnek hozzánk, szívesen találkoznak velünk. A belvárosi forgatagból való kiszabadulás után a vidék csendje, a

friss, jó levegő üdítőleg hat testre és lélekre egyaránt. Reméljük, hogy ez a kapcsolat továbbra is virágzó, egymás felüdítésében, építésében hatékony maradhat, és teszünk is ennek érdekében” – fűzi tovább a gondolatot a csákvári lelkész.

A testvérkapcsolat történetét Mészáros Tamás csákvári felügyelő így eleveníti fel: „1989-ben Zászkaliczky Péter, a Deák tér akkori lelkésze a visszakapott fásori gimnázium igazgatótanácsába került. Megtudta: felszabadult a Fásor udvarán egy faház, talán ebédlő lehetett. Péter bácsinak támadt egy ötlete – mivel korábban Csákvár–Bicske–Csabdiiban szolgált –: mi lenne, ha elvinnék Csákvára, ahol üresen áll a parókia, és a kertben felállítva hétvégi pihenőházként hasznosíthatná a Deák téri gyülekezet.

A presbitérium Gryllus Vilmos felügyelővel az élen elment a Fejér megyei településre, és megszületett a döntés. A negyven férőhelyes ház kalandos úton lett berendezve a várpalotai volt orosz laktanya vaságyaival, de ez akkor a célnak megfelelt. Abban az időben még nem volt helyben lakó lelkész, így a Deák teret kérték, hogy gondnokot alkalmazzon. Azóta sok minden változott, de közös üzemeltetésben, közös felelősséggel ma is működik.

Mint megtudjuk, a naptár a Deák téren van, de a csákváriak táborai elsőbbséget élveznek. A munkakapcsolatból testvérgyülekezeti lett. Ha a Deák téri lelkészek táboroztatnak, beszoznak a helyi gyülekezetbe. A börti evangelizációs sorozat idején van a konfirmandustáboruk, akkor mindig prédikál a lelkész.

„Egymás ünnepein, lelkésziktatásain együtt örülünk. Szeretnénk példát mutatni: egy nagyobb gyülekezet országon belül találjon magának kisebb testvért. Nem is az anyagi segítségnyújtás okán, hanem az összetartozás miatt. A jelenleg esedékes felújítás – lecseréljük végre az orosz vaságyakat – szintén a munkakapcsolatot helyezi előtérbe” – árulja el a felügyelő.

Ennyi év távlatában szívmengető történetek sora akad: a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) Bárka táborai előszeretettel használják a házat, így a gyülekezet számára természetes a mozgássérült fiatalok jelenléte. Volt, hogy a gyülekezeti néni vitték a palacsintát a fiataloknak, amikor éjjel fáklyával indultak napfelkeltetűrára – kerekesszékekkel. Máskor egy szintén bárkás, sérült fiatal kántort „kölcsonöztek”, akit ölen kellett felvinni az orgonapadhoz.

Aligha meglepő, hogy barátságok is kötődtek az évtizedek során. „A Deák tériek közül sokan hazajárnak Csákvára. Minden vasárnap az oratio oecumenicában imádkozunk egymásért. Többen elmondták: Pesten járva a Deák tere nemcsak mint »az ország templomára« néznek, hanem büszkeséggel, családias érzésekkel is. A külföldi testvérkapcsolattal ellentétben itt nincsenek nyelvi korlátok, országon belül a távolság sem akadály a gyakori találkozásnak, sok közös programot lehet szervezni” – helyezi szívükre Mészáros Tamás.

■ S.-K. D.

Agyagból formázott minket is a Jóisten

Kodolányi Borbála fazekas az alkotásaival szolgál

Piros, kék, sárga és zöld kerámiák sorakoznak a csákvári fazekasműhely polcain. A nyitott kemencében már kiégett, kész csalikancsók, a belső szobában félkész edények várakoznak türelmesen. Kodolányi Borbála hagyományörző fazekas műhelyében járunk; a szép tárgyakkal az életünkben betöltött szerepe mellett a lelki szépséget formáló Úristenről is szót váltunk. Riportunkkal mindemellett a természetes anyagok használatára is igyekszünk ráirányítani olvasóink figyelmét.

Csákvár belvárosában álló házából siet elénk Kodolányi Borbála. Rózsabokrok között, a teljes nyári díszben álló kertben sétálunk a hátsó kis műhelyig.

Bírodalmában Borbála letörli a finom agyagport a székről, mielőtt helyet kínál, és mesél: „Gyerekkorom óta megvan ez a vonzalom. Apukám asztalos, anyukám rajztanár, kézműves; ötvösnek tanult, s bár nem az lett belőle, most is nagyon szeret mindenfélét készíteni, varrni. Mi a testvéreimmel mindig barkácsoltunk,

gyurmáztunk otthon. Nyaranta a Balatonnál a borúsabb napokon kirándulni mentünk. Balatonakaratyán, a magas parton agyagot rejtő sávok vannak a partfalban. Vittünk kis ásót, azzal bányáztuk ki magunknak anyukám vezetésével az agyagot, amit aztán otthon felhasználtunk. Szerintem ő is úgy olvas-ta, hogy mit kell vele csinálni. Vödörben eláztattuk, kitettük téglára, és amikor az beszívta a felesleges nedvességet, fönnmaradt a gyúrható agyagmassza, abból

formáztunk mindenfélét. Apukám este tüzet rakott a kertben, óvatosan beletologatta a tűzbe a kiszáradt műveinket. Másnap nagyon boldogok voltunk, amikor láttuk: milyen jó, ezt mi csináltuk! Talán ma is megvan anyukámnál egy-két kis agyagedény akkoriból.”

A példa öröklődik: Bori két kisebb gyermekének apró kerámiáival a műhelyben is találkozunk.

HAGYOMÁNY-ÉS ÉRTÉKÖRZÉS

Bori az érettségi után döntött: fazekas lesz. „Budapestiek vagyunk, anyukám minden évben elvitt a Mesterségek Ünnepeire. Volt ott egy fazekas bácsi, aki lábbal hajtós korongon dolgozott. Ez annyira megtetszett, hogy eldönt: én is ezt fogom csinálni.” ►

1996-ban végezte el a fazekasképzést. Néhány évig fővárosi műhelyekben dolgozott. Sokat tanult, volt alkalma korongozni, edényeket retusálni égetés, díszítés előtt.

De hogyan került Fejér megyébe, Csákvárra? – érdeklődünk. „Egyik munkahelyemen, a Kresz Mária Alapítványban felhívták a figyelmemet egy pályázatra, amit a csákvári fazekasság megmentéséért írtak ki – hangzik a válasz. – Régen nagy hagyománya volt itt a fazekasságnak: a Vértesben és a környező dombokon jófajta agyag található. Erre épült rá a szakma. Az 1800-as, 1900-as évek fordulóján száz családban is foglalkoztak ezzel. A különleges agyagból tűzálló edények készültek. Ezért híres a csákvári fazék: ebben valóban lehetett tűzőn főzni.”

A csákvári önkormányzat szolgálati lakást, berendezett műhelyt ajánlott annak a fazekasnak, aki letelepszik a városban, és folytatja a mesterség hagyományait. A tíz pályázó közül a bizottság Borit választotta. 1998 óta él itt, igaz, közben másik otthonba költözött, másik műhelyben dolgozik.

Mielőtt megmutatná az alkotásait, elmeséli, mit szeret a legjobban: „Az elejét, a formázást, talán mert azt láttam meg először. Az csodálatos pillanat. Agyagból formázott minket is a Jóisten annak idején, ez az ősi érzés szerintem benne van az emberben, nem?” – mondja mosolyogva.

A fiatal lány tehát hagyományörzővé lett. Mind a négy gyermeke Csákváron született, nagyfia és -lánya már önállósozott, kislánya és kislánya tizenegy és nyolc éves. „Sűrű itt egy nap! Miután reggel a gyerekek elmentek az iskolába, meg-

etetem a tyúkokat és a nyuszikat, majd körülnézek a kertben: van egy kis melegházam is, abban mindig kell locsolni. Csak ezután jövök a műhelybe – ecseteli a napi tennivalóit. – Ebédre hazajönnek a gyerekek, együtt ülünk asztalhoz. Délután különórák, leckeírás, még egy kis munka a műhelyben. Vannak megrendeléseim, de ez rendszertelen. Tavasztól őszig kézművesvásárookra, nagyobb rendezvényekre megyek árusítani. A Mesterségek Ünnepe és a táncháztalálkozó nem maradhat ki.”

Mivel a térségben nem szabad bányászni, az agyag, amelyet használ, ma már nem helyi: nagy zsákokban veszi Szekszárdról, de van tűzálló német agyaga is. Sorra mutatja a munkaeszközeit.

Legbelül áll a fazekaskorong, mellette kisebb szerszámok, kések. „Ezekkel az edények oldalát alakítom, simítom. Van egy metszőm – egy drót két kis fogantyúval –, hogy lehessen az agyagot vágni, darabolni, illetve a korongról ezzel választom le. Az asztalon meg az összes többi szerszám, kis késecskék, pálcikák, ecsetek, ceruzák. No és az írókák, amikkel a mintákat festem az edényekre.” Rámutat egy formás kerámiatálra: névre szóló ajándék lesz egy tanító néninek az osztályától, a kisgyerekek nevét fogja beleírni.

BORI-KÉK BÖGRE ÉS TOTYAFAZÉK

„Készíték hagyományos csákvári edényeket is. A szekrényben félkész csalikancsók vannak. Ez egy trükkös edényke, van benne egy csőrendszer, azon keresztül kell kiügyeskedni a bort anélkül, hogy leöntenénk vele magunkat.” A titok egyszerű – miután már megmutatják. „Régen az alsó része zöld, a belseje és a felső, áttört része sárga volt, én is így készítem hagyományosan. Boroskancsót szoktam még, szintén belül sárga-kívül zöld. „Csákváron nagyon sok boroskancsót készítettek, egymásnak ajándékozták az emberek. Tréfás versikéket írtak rá a fazekassal. Ezt itt – mutatja az egyiket – az anyukám vette a fehérvári piacon, mikor egy-két éves voltam. Az van ráírva: »A föld forog, én nem hittem, amíg a bort nem szerettem. De mióta jó bort iszom,

velem a föld többször forog.« Most éppen harminc csalikancsó vár a megrendelőre.

Régi minta alapján kerülnek ki Borbála keze alól a hagyományos edények: „A csíkos fazekak is jellegzetes edényei a csákvári fazekasságnak: étel tárolására, szállítására voltak használhatók. Az pedig egy bugyogakorsó. Alul vörös mázatlan, belül is mázatlan, felül zöld mázas. Hűvös maradt benne a víz, amikor kint dolgoztak a földeken. Van benne egy golyó, amit azért tettek bele, hogy ne legyen állott a víz.” A totyafazekakat akkor használták, mikor már sparhelt állt a konyhákban; széles az alja, ezért nagy felületen éri a meleg. Kisebb és nagyobb bögréket is látunk a polcokon kék, vörös, zöld színben, de nincs két egyforma minta.

A hagyományos mellett Borbála modernebb technikával is dolgozik. A zöldsárga edények mellé kell valami változatosság. Mint kiderül, nagyon szereti díszíteni a tárgyokat. Majd egy hatalmas tárgyat mutat még: savanyítóedényt, amelyben uborkát, káposztát lehet fermentálni. Novembertől pedig kerámia karácsonyfadíszek készülnek: harang, szívek, csillag, angyalka.

„Sokan kérdezik, de nem tudom megmondani, meddig készül egy kancsó. Ha készítek egy tárgyat, sose nézem az órát. Annyi kis munkafázis van! Mondjuk úgy: tíz nap kell ahhoz, hogy egy kemencére való edényt elkészítsek odáig, hogy megírva, mázasan kiveszem a kemencéből. Két égetés szükséges, az első a zsevelés, a második a mázas égetés, mindkettő kilencszáznyolcvan Celsius-fokon történik, és egy-egy napot vesz igénybe.”

Borbála szeret vásárra járni, ahol találkozik a vevőivel, illetve más kézművesekkel. Vannak visszatérő vásárlói: „A múltkor a vásárrban jött egy néni, és mondta, hogy négy-öt évvel ezelőtt vett nálam egy kávésbögrét, és azóta minden reggel abból iszik, abból sokkal finomabb a kávé. Ennél szebb dicséretet nem hallottam. Sokkal jobban örülök ennek, mintha, mondjuk, díjat kapnék. A vásárlók dicsérete motivál.”

Miben áll a munkáinak az egyedisége, van-e védjegye? – kérdezzük. „Nincs két egyforma fazekas, ezért nem lehet egyforma edényeket sem készíteni. Bögre, kancsó ezerféle lehet, sokféle forma és díszítmény. Azt szokták mondani erre a kékre, amit használok, hogy ez a »Bori-

kék«. A kék máz, ami alá festek más színű mázakat is, összeolvad a kemencében ilyen különlegessé.”

Azt is megtudjuk, mi Kodolányi Borbála álma: egy saját készítésű cserép-kályha. Vajsínű lenne színes mintával vagy hagyományos zöld. Falicsempét is szeretne készíteni, mutatja is a próbadarabokat.

ÉLHETŐ EZ A VALLÁS

Kodolányi Borbála a családjával az evangélikus egyházban talált lelki otthonra. Nem kapott vallásos nevelést, tizenkilenc

Hite erőt ad neki: „Azért is szeretem ezt a közösséget, mert egymást erősítjük a hitünkkel. Egymásért imádkozunk. Amikor Boróka lányom megszületett, szívrendellenességet találtak nála. Nyolc hónaposan meg kellett operálni. A nagyobbik fiam mesélte, hogy miután kiderült, mikor fogják műteni, abban az időpontban Mészáros Tamás hittanórán minden gyerek értünk imádkozott. Ezt akkor tudtam meg, amikor már hazazértünk a kórházból. Elmondhatatlanul sokat jelentett nekem! Most is kiráz a hideg, ha rá gondolok.” A kislány azóta

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

éves korában döntött úgy, hogy megkezdte, szülei után a református egyházban.

„A két nagyobbik gyerekem még református hittanra járt, de nem kötötte le őket. Nem is voltak akkor még megkeresztelve. Majd megismertem Szabik Károly evangélikus lelkészt, aki elhívott a templomba. Kiderült, hogy az evangélikus egyháznak kórusa is van, én meg szeretek énekelni. Meghívtak a kórusba, s egyre inkább odahúztunk abba a társaságba; a gyerekek is megtalálták a társaikat. Így őket már evangélikusnak kereszteltük, mert az a közösség lett a mi közösségünk. Úgy gondolom: a kereszténység az alap, és nekünk az evangélikus egyház lett az otthonunk.”

A kérdésre, hogy miért jó nekik itt, azt feleli: élhető vallás az evangélikus. Két nagy gyermeke már konfirmált, a kicsik is fognak, jelenleg Mészáros Tamás gyülekezeti felügyelő tanítja nekik a hittant.

meggyógyult, egészséges. És persze ő is ismeri ezt a történetet az érte elmondott imádságokról.

Csákváron azt is megtudjuk, hogy több evangélikus gyülekezet a Borbála készítette kehelyből, poharakból veszi az úrvacsorát: például Székesfehérváron és Tatabányán. Talentumot kapott az Istentől: tudja, hogy örömet szerezhet az általa készített szép tárgyakkal, amelyek elkísérik az embereket életük ünnepein és hétköznapijain. Szóba kerül, hogy Jeremiás próféta a fazekas házában kapott tanítást Istentől; a teremő folyamatra utalva kérdezzük Borbálát: milyen érzés alkotónak lenni? „Vannak határait. Nem tudok bármit elkészíteni, tiszteletben kell tartanom az agyag tulajdonságait. Jó érzéssel tölt el, ha ránézek a kész edényeimre: legszívesebben ajándékba adnám őket, de nem tehetem meg. Nehéz volt megtanulni – mert nagyon szeretek ajándékozni is –, hogy árat kell rájuk írnom.”

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Az indulatlavina sodrásában: emberi végzet, isteni kiút

Indulatlavina temeti maga alá az embereket. Azokat az embereket, akiknek egy jelentős részében nem is tudatosul, hogy nemcsak elszenvedői, hanem táplálói is ennek a pusztító társadalmi katasztrófának. Merthogy meggyőződésem szerint ebbe az irányba tartunk, ha ugyan már nem vagyunk benne nyakig.

ezt akkor lehetne nevezni, ha a tájékoztatás a tájékoztatásról szólna, nem pedig nemes eszmék mázával leöntött ócska gyűlöletkeltésről, illetve az erre adott reakciókról, ami persze nem csak hazai specialitás. Az egész világot sújtja a szándékos dezinformáció, a nyakló nélküli álhírgyártás okozta tébolyító mé-

diazaj, amely megbetegíti a társadalmat. Emberek a saját igazságukat automatikusan a megkérdőjelezhetetlen igazsággal azonosítva, nem véleményt nyilvánítva, hanem kinyilatkoztatva, a másikat szóhoz jutni sem engedve, a mondandóját teljesen figyelmen kívül hagyva engednek utat indulataiknak az interneten és a fizikai valóságban egyaránt.

Ahogy ezen gondolkodtam, eszembe jutott egy húsz évvel ezelőtti borzalmas élményem. Ismerőshöz mentünk vendégségbe. Rajtuk kívül voltak ott mások is, akik borzasztóan hitvány boroktól borzasztóan be voltak rúgva. Nem beszéltek, kizárólag üvöltöttek, egymást lehetőleg túlkiabálva, a másokra egyáltalán nem figyelve. Ez a szürreális lidércnyomás akkor a pokol hangulatából adott nekem ízelítőt.

A rossz, cukorral felütött bor olyan, mint a gyűlöletkeltésre használt hamis hírforrás, a zavaros italtól üvöltöző

ember pedig hasonlatos azokhoz, akik kritika és gondolkodás nélkül kiabálják vissza másokra a hazugságokat, a gyalázkodásokat. Ez a téboly képes elvenni az emberek józan esztét, a legrosszabbat kihozni belőlük, a sajátjuk mellett megkeseríti a környezetük, még a szeretteik életét is.

Két évvel ezelőtt a józan ész megőrzése, a szellemem fejlődése, a lelki és fizikai egészségem érdekében döntöttem úgy, hogy a járványos, „maradj otthon!” időszakban az elmémet is karanténba zárom a téboly elől. A fizikai helyett belső utazáson vettem részt, amely életem egyik legkülönlegesebb időszakát adta. Könyveket olvastam, nagyokat sétáltam, zenét hallgattam, gondolkodtam, imádkoztam. A zavaró zajok elmaradtak mögöttem, így meghallhattam, megláthattam, hogy mi az, ami igazán fontos.

Akkor, ebben a tudatosan lelassított, lenyugtatott életvitelben kezdtem igazán érezni és érteni az életem. Azt, hogy a hitre jutás nem lehet „csupán” az Istennel való kapcsolat személyes öröme, hanem ez egy szerződés is, amely mindenkit a maga kegyelmi ajándéka szerint arra a szolgálatra hív, amelynek az alapja a pusztító indulat ellenszere: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből, és szeresd felebarátodat, mint magadat.” (Lk 10,27)

■ – BALCZÓ –

KÉPUNKILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: MIROSLAV MATTHESS / UNSPLASH.COM

Persze jó lenne mindig valami magasztosról, valami fennkölről írni, megfogalmazni valami szépen, kedvesen, örök érvényűen keresztyénit. És igen, van is ennek létjogosultsága, mert látunk annyi bajt az ember világában, hogy néha megengedhetjük, sőt meg kell engednünk magunknak a lélek erősítésére fókuszáló, szinte csak csupa szépről szóló tartalmakat, de ezeknek kizárólag akkor marad súlyuk, reménység szerint pozitív hatással bíró erejük az olvasóra, ha idehozzuk a papírra azt is, amitől nem lesz jobb a kedvünk. Legalábbis a diagnózis felállításától biztosan nem.

Ha nincs a koronavírus-járvány, 2020 májusában öt napot töltöttem volna Észak-Macedóniában, a Balkán Jeruzsálemének is nevezett Ohridban. Amikor hónapokkal azelőtt megvettem a repülőjegyet, lefoglaltam a szállást, az motivált, hogy néhány napra elvonuljak egy olyan helyre, amely a természeti adottságaiban vonzó, spiritualitásában erős. Ohrid és a városról elnevezett tó környéke ilyen; térítőútjai során Pál apostol is megfordult itt, és ennek hagyománya olyan erősen él a környéken, hogy a város repülőtere is az ő nevét viseli.

Ez az utazós elvonulás akkor nem jött össze, de megkaptam helyette a belső elvonulás lehetőségét, ami abban nyilvánult meg, hogy két hónapig nem kapcsoltam be a tévét, nem kerestem rá hírekre az interneten. Szándékos tájékozatlanságnak

Véres vizsga után intellektuális játszma

Sokan rajongva beszéltek a tíz évvel ezelőtt készült A vizsga című filmről. Mások messziről elkerülték, mert a thriller műfaj elriasztotta őket. Okkal, hiszen épp elég háttorzongató dolog történik a világban ahhoz, hogy ne ilyesmire váltsunk mozijegyet. Azonban az alkotók névsora és a téma is megéri, hogy félretegyük az előítéleteinket. Az említett film miatt éppúgy, mint az idej, a műfajában sokkal finomabbra hangolt A játszma kapcsán.

A játszma. Magyar krimi, filmdráma, 2022. Főszereplők: Kulka János, Hámori Gabriella, Nagy Zsolt, Staub Viktória, Scherer Péter. Rendezte: Fazakas Péter.

Jung András, Markó Pál és Gát Éva történetét először 1957. december 24-én követhetjük nyomon A vizsga című film-ben. A forradalom után az Államvédelmi Osztály egyik feladata az volt, hogy meggyőződjön arról, ügynökei közül kiben bízhat meg a jövőben, ezért próbára tette a lojalitásukat. Jung András is megkapta a maga vizsgáját, s ez fordulatokban gazdag és nem várt eredményt hozott.

Idén visszatérnek a történet főszereplői. A játszma 1963 Budapestjén zajlik. A bizalmatlanság, a pártállami struktúra és a rettegés továbbra is átszövi a mindennapokat. Az állambiztonság tisztjének, Jung Andrásnak az élete mostanra már tökéletes: az előléptetésére várva boldogan él feleségével, Évával egy fényűző lakásban. Egyetlen dolog hátráltatja karrierjének kiteljesedését: a folyamatosan vele versengő kolléga, Kulcsár. És hogy kinek mennyire fontos egy kinevezés, és mit meg nem tesz érte vagy a meggátolásáért, annak lehetünk a tanúi kilencven percben. Sokkal kevesebb erőszak, vér és akció, mint A vizsgában, inkább csendes, alattomos intellektuális játszmák sorát látjuk.

Kulka János játékát sokan sokféleképpen kiemelték már, de az egyértelmű, hogy Köbli Norbert forgatókönyvíró a stroke-on átesett színészre írta ezt a mozit. Mindkét filmnek ő az egyik főszereplője, de A játszma-ban egészen másként. Finom játék, kevés beszédű figurája kapcsán nem sajnálatot érzünk, hanem izgalmat. Az egykor könyörtelen, majd a rendszerből kitolt ávos tisztet kísérik végig, ahogy magával ragad a most nem hanggal vagy erővel, hanem okosan, ravaszul profivá vált ügynököt megformáló Nagy Zsolt alakítása is.

A két kiemelt női karakter is remek elenpontja egymásnak. Staub Viktória tiszta tekintete, naivsága pont annyira jól meg-

rajzolt, amennyire Hámori Gabriella rideg, a rendszerbe már tökéletesen belesimuló ügynöknője. A kiváló színészválasztást mi sem bizonyítja jobban, mint hogy az idej Magyar Mozgóképi díjat a legjobb férfi főszereplőként Kulka János, a legjobb női

Izgalmas és dicsérendő még a film zenéje, Asher Goldschmidt munkája. Öröm, hogy korabeli, de idegen nyelvű slágerek is elhangoznak, ezzel is kinyitva a történetet és erősítve a kor megértését a külföldi nézők számára.

JELENETFOTÓ A JÁTSZMA CÍMŰ FILMBŐL

mellékszereplőként pedig Hámori Gabriella vehette át.

Mellettük még fontos kiemelni Scherer Péter játékát, aki a tőle megszokott szerethető, habókos kisember helyett most egy igencsak rafinált karaktert hoz – profin.

A két kultikus ügynökfilm úgy épül egymásra, hogy egymásról függetlenül is kerek egészként nézhető. A játszma egy újabb látványos, kitűnő magyar mozi, amely nemcsak szórakoztat, de a múltunk megértésében, feldolgozásában is előrevissz.

■ KÉZDI BEÁTA

Éneklés nélkül szegényebbek lennénk

Az Evangélikus énekeskönyv megújításáról kérdeztük Ecsedi Zsuzsa egyházzeneészt

„Korántsem csak az a kérdés, hogy mi lesz az új énekeskönyvben, hanem az is, hogy fognak-e énekelni a gyülekezetekben” – mondja Ecsedi Zsuzsa egyházzeneész. Az Evangélikus Kántorképző és Egyházzenei Intézet főmunkatársát annak apropójából kérdeztük, hogy szakmai vezetésével néhány hete megkezdődött az Evangélikus énekeskönyv megújítását célzó munka.

– Milyen előzményei vannak a most megindult munkának, és miként kapta ön ezt feladatául?

– Régóta azt éreztem, hogy ez az ügy rám van bízva. A doktori iskolát is azért kezdtem el huszonöt éve, hogy értek az egyházzenehez, ne csak lelkesedjek érte. Amikor a mostani, 1982 óta használatban lévő énekeskönyvünk negyedszázados volt, egy tudományos konferencián Trajtler Gábor, az énekeskönyv szerkesztőinek egyike úgy fogalmazott: egy ilyen gyűjtemény élettartama negyven, maximum ötven esztendő. Ezt akkor nagyon megjegyeztem, és ahogy egyre közeledtünk ehhez a „határidőhöz”, mind erősebb lett bennem az elhívás, hogy emlékeztetnem kell erre az egyházvezetést is. Végül Bence Gáborral, a főtí Evangélikus Kántorképző és Egyházzenei Intézet igazgatójával együtt szólítottuk meg a különféle döntéshozó testületeket, és tártuk eléjük, miért tartjuk fontosnak azt, hogy mielőbb megkezdődjön az énekeskönyv megújítását célzó munka. Így jutott el a kérdés tavaly novemberben a zsinat elé, amelynek tagjai végül megszavazták a munka elindítását, és biztosították a hozzá szükséges költségkeretet is.

– Nem új énekeskönyvről beszél, hanem a megújítás szót használja. Szándékosan, ugye?

– Így van! Az alapvető hozzáállásunk az, hogy elsősorban megőrizni és bizonyos helyeken felfrissíteni szeretnénk a mostani gyűjteményt, nem pedig kidobni belőle a kincseinket. Emellett hangsúlyos cél az is, hogy az éneklésre irányítsuk a

figyelmet. Korántsem csak az a kérdés, hogy mi lesz az új énekeskönyvben, hanem az is, hogy fognak-e énekelni a gyülekezetekben. Az 1970-es években, amikor a mostanit szerkesztették, még elevenen élt Kodály hatása, sok énekeszenei iskola volt, kórusok sokasága működött. Ma úton-útfélen szól a zene – vagy

inkább a zenének nevezett zajkeltés –, és ez leszoktatja az embereket arról, hogy ők énekeljenek. Pedig az éneklésnek még a fiziológiája is gyógyító hatású, ha megfeszítjük magunkat tőle, sokkal szegényebbek leszünk.

– Visszatérve a most elindult munkához: kik dolgoznak az énekeskönyv megújításán?

– A legszűkebb munkacsoportot Bence Gábor intézetigazgató, Németh Zsuzsa titkár és jómagam mint szakmai vezető alkotjuk. Rajtunk kívül az előkészítő munkacsoportnak tagja még lelkeszi vezetőként Mekis Ádám esperes,

himnológusként Hubert Gabriella irodalomtörténész, az Evangélikus Országos Gyűjtemény nyugalmazott igazgatója, valamint az egyházkerületek egy-egy delegáltja: északról Kovács László Attila nyíregyházi igazgató lelkes, aki korábban Kolozsvárott már vett részt ilyen munkában, délről Hajdúch-Szmola Patrik lelkes, aki a teológia előtt konzervatóriumi tanulmányokat is folytatott, valamint nyugatról Szűcs Péter Pál, a püspöki hivatal munkatársa, akinek a színházi zene területén van jártassága. A munkánkat felügyelő szerkesztőbizottságnak hivatalból tagjai a püspöki tanács tagjai, az országos felügyelő, a zsinat lelkes elnöke. A grémiumhoz tartoznak az egyházzeneben jártas emberekként Ferenczi Ilona, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézetének nyugalmazott tudományos főmunkatársa; Finta Gergely orgonaművész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszékének vezetője és Kamp Salamon, a Lutheránia énekkar karnagya, a Zeneakadémia professzora. A lelkesek közül pedig Gáncs Péter, Bencze András és Koczor Tamás. És ebben a testületben is egy-egy taggal képviseltetik magukat

az egyházkerületek: Pap Kinga Marjatta északról, Smidéliusz Gábor délről, Mécsáros Tamás nyugatról.

– Bizonyára időről időre konzultálni fognak a munkában részt vevők.

– Az előkészítő munkacsoport a tervek szerint havonta, másfél havonta találkozik, a szerkesztőbizottság évi egy vagy két nagy üléssel számol. Hamarosan létrehozzuk a szövegi, a dallami és az imádságos bizottságot is.

– Mik voltak az első lépések, amelyeket a zsinati felhatalmazás óta meg tudtak tenni?

– Hosszú hetek munkájával összeállítottunk egy kérdőívet az énekeskönyvről és a használatáról. Ezt első körben a lelkesek és a felügyelők kapták meg azzal a kéréssel, hogy néhány gyülekezeti tagnak is juttassák el. Ezzel azt szeretnénk felmérni, hogy bizonyos énekeket használnak-e, vagy sem, melyek a gyülekezetek kedvenc énekei, mit tudnak fejből énekelni a hívek, vagy mi az, amit akár a dallam, akár a szöveg miatt kevésbé szeretnek; tehát akár érzelmileg, akár teológiailag hogyan viszonyulnak bizonyos énekekhez. Köszönjük mindenkinek a témára irányuló figyelmet!

– A teológiai mondanivalót említi.

– Elképzeléseink szerint a következő években az énekeskönyv valamilyen énekét megvizsgáljuk abból a szempontból is, hogy az eredeti forráshoz képest hogyan szerepelnek, a fordítás fedi-e az eredeti tartalmat, vagy akár a korábbi szerkesztés során hagytak-e el strófákat, amelyek nélkül viszont sérült a mondanivaló. De ugyanígy azt is megnézzük majd, hogy a Trajtler Gáborék által közölt, kiegyenlített ritmusú énekváltozatok mennyiben térnek el az eredeti kottától, és mérlegeljük, hogy akár két változatban is szerepeltessük ugyanazt az éneket – tudva, hogy ha a ritmushoz hozzányúlunk, akkor az a szöveg változtatását is szükségessé teheti.

– Milyen más szempontokat vesznek figyelembe az énekeskönyv szerkesztésekor?

– Tisztában vagyunk vele: lehetetlen, hogy mindenkinek minden tessen majd a megújult énekeskönyvben. Azt ugyanakkor megfogalmaztuk célként, hogy minden korcsoport, minden kegyességi irányzat találjon benne olyan énekeket, amelyeket szeret, és szívesen énekel. Sokszínű válogatás összeállítására törekszünk: az ismerteken túl újabb mű-

fajok, például taizéi énekek vagy – akár korálokra alapuló – kánonok beemelésével. Bence Gábor úgy fogalmaz: új ének esetében az lesz a mérvadó, hogy korállá tud-e válni. Tehát lehetséges egy szólamban közösen énekelni akár kíséret nélkül, akár orgonakísérettel.

– Milyen határidőt tűztek ki?

– Pröhle Gergely felügyelő úr szeretné, ha 2030-ra, az *Ágostai hitvallás* elkészítésének ötszázadik évfordulójára megjelenne az új énekeskönyv. Indokolt az időbeli korlát, de összeecsapni sem szabad a munkát, mert akkor a végeredmény nem lesz tartósan használható, márpedig a cél az, hogy hosszú évtizedekig érvényes gyűjteményt tudjunk kézbe adni.

– „Énekeljete az Úrnak új éneket”

– olvassuk a zoltárban. Lesznek-e új énekek?

– Bár az „új éneket” kifejezés inkább az éneklés megújult lelkületére utal, és nem feltétlenül újonnan keletkezett művet jelent, bizonyára lesznek ilyenek is. A kérdőíves felméréssel azt is szeretnénk feltérképezni, hogy mely területek, témák kapcsán érzik úgy a lelkesek, gyülekezeti tagok, hogy nincs mihez nyúlniuk. Már most látszik néhány ilyen téma: felnőttkeresztység, egzisztenciális hitkérdések, az iskolai tanév eseményei, böjti, tehát nem kimondottan passziós, nagyheti korálok, illetve olyan gyülekezeti énekek, amelyekbe gyerekek is könnyen be tudnak kapcsolódni. Alaposan át kell gondolnunk, hogy a jelenlegi énekeknek hány százalékát hagyjuk tudatosan változatlanul, és mennyi új anyag kerülhet bele a kötetbe. Terveink szerint a szerkesztés alapja továbbra is a tematikus elrendezés lesz, nem az ének műfaja. És ugyanígy, mint eddig, a verses gyülekezeti énekeken túl istentiszteleti rendek, liturgikus dallamok és imádságok is lesznek az új énekeskönyvben.

– Akiket érdekel, miként zajlik a megújítás folyamata, belepillanthatnak majd?

– A különböző területekről érkező munkatársak most közösen tanulják a feladataikat, alakítják ki a munkamódszereket. Törekszünk arra, hogy egyházunk közvéleménye az elkövetkező években tájékoztatást kapjon minden munkafázisról. Így aki figyelmet szentel a témának, követheti a szerkesztés folyamatát. Mi a magunk részéről a vállalásunkhoz azt kérjük: „Mi Urunk, édes Atyánk, add nekünk Szentlelkedet!” [EÉ 233]

■ VITÁLIS JUDIT

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

4 + 1 könyv a nyári kikapcsolódáshoz

Nemcsak a tengerparti sétáknak, a napozásnak, az erdei vagy hegyi kirándulásoknak, táboroknak jött el az ideje a nyár beköszöntével, hanem az olvasásé is – legyünk vízparton vagy hegyi tisztáson, akár a hűvös szobában, egy jó könyv hozzásegít a szellemi-lelki töltődéshez. A Luther Kiadó kínálatából öt kötetet ajánlunk a következő hónapokra.

BÉKÉS NYÁRI ESTÉKRE

PRODÁN MÁRTA

Egy asztalnál a világ

Prodán Márta anyja, feleség, dolgozó nő. Rendkívüli ember, akinek különleges képessége van arra, hogy a leg egyszerűbb mozdulatnak is értelmet adjon, és szerető szemmel nézze a mindennapok eseményeit. „A jó, a szép és az igaz nyomában” született blogbejegyzései a mi gondolatainkat is jobbra, szebbé és igazabbá teszik.

1800-Ft helyett 1530 Ft

PRODÁN MÁRTA

Felettem az ég

Vadonatúj könyvében Márta a maga egyedi hangján, az élő hit természetességével mesél: reggeli csendről, a gyaloglásról, a ház előtti pitypangról. Megemlíti azt is, ami említésre se méltó, és az élet szeretetéről szól. Lírai egy- és ötperces tünődéseivel segít megőrizni a lelkünk fényét.

3400-Ft helyett 2990 Ft

A könyv július 10-től kapható, addig kedvezményesen előjegyezhető!

ÚJDONSÁG!

DERÚS VAGY ÉPP FELHŐS NAPOKRA

BODA ZSUZSA – KOCCZOR TAMÁS

Adj, Uram, humorérzékelt!

„Feleségem hűséges társasháza leszek...” Az elmúlt évtizedek humoros történetei és korábbi évszázadok evangélikus lelkipásztorainak, tanítóinak vidám adomái egy gyűjteményben, amely szeretetteljes tükröt tart tökéletlenségeink elé. Koczor Tamás lelkész karikatúraszerű rajzaival.

3300-Ft helyett 2640 Ft

+ 1

GYEREKEKKEL AZ ÁRNYÉKBAN

MICHELLE MEDLOCK ADAMS

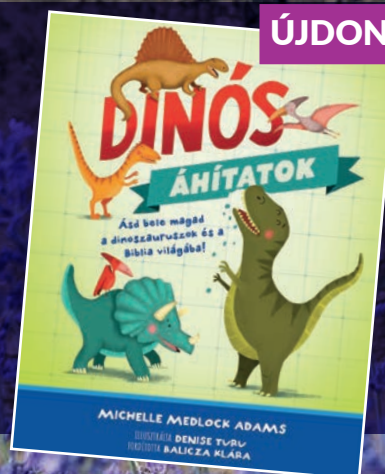
Dinós áhítatok – Újdonság!

Ez a több neves díjjal elismert, ragyogóan illusztrált könyv hetvenöt dinó tulajdonságain és ugyanennyi jól megválasztott bibliai idézetten keresztül tanítja meg: miként van az,

hogy Isten mindannyiunkat különlegesen teremtett? Hogyan nem hagy bennünket magunkra a bajban? Mit jelent az, hogy terve van az életünkkel? Szórakoztató dinós tények, bibliai versek, önvizsgálati játékok ötféves gyerekek és egész családjuk számára.

5400-Ft helyett 4990 Ft

A könyv július 10-től kapható, addig kedvezményesen előjegyezhető!

ÚJDONSÁG!

A HOSSZÚ TÖRTÉNETEK SZERELMESEINEK

SELMA LAGERLÖF
Löwensköld-trilógia

Családi átok vagy végzetes döntések sora? Féltékenység és bosszúvágy, istenkeresés és szerelem dolgozik ebben a generációkon átívelő történetben. Letéphetetlen klasszikus az első női Nobel-díjastól, a svédek nagy mesemondójától.

4990 Ft helyett 4490 Ft

ÚJDONSÁG!

Könyveinket megrendelheti a Lutherkiado.hu weboldalon, vagy személyesen megvásárolhatja az evangélikus könyvesboltban (1085 Budapest, Üllői út 24.).

Nyáresti színpadi élmények

Bár a kőszínházak számára a nyár hagyományosan a vakáció ideje, mégsem maradunk magas színvonalú színházi előadások nélkül a következő hónapokban sem. A Gyulai Várszínház és a Városmajori Szabadtéri Színpad is gazdag, határokon átívelő repertoárral kedvez a kulturális programok iránt érdeklődőknek.

Határon innenről és túlról Budapesten.

A Városmajori Szabadtéri Színpad gazdag programkínálattal és egy külön erre a jubileumra írt előadással ünnepli fennállásának századik évfordulóját. A közkedvelt budai játszóhely egészen szeptemberig látványos koncertekkel, ősbemutatókkal, zenés és prózai előadásokkal, gyerekprogramokkal, hazai és nemzetközi filmvetítésekkel, a szabadtéri színházak találkozájával várja a nézőket.

Máté rendezésében. A vidéki színházak közül a nyár közepén a tatabányai Jászai Mari Színház az *Illatszertárt*, a Miskolci Nemzeti Színház pedig Molière klasszikusát, a *Tartuffe*-t mutatja be.

A centenáriumi évad legnagyobb eseménye Nyáry Krisztián író és Horváth János Antal rendező erre az alkalomra írt darabjának július végi bemutatója. A *SZÁZ ÉV MAJOR, avagy az eszméimet nem cserélem* című „titkos

színre Fehér Balázs Benő rendezésében, majd a Miskolci Nemzeti Színház mutatja be Gogol *A revizor* című színművét Bérés Attila rendezésében. Csokonai több mint kétszáz éves alkotása, *Az özvegy Karnyóné s két szeleburdiak* egyfajta előszereplős abszurd bábjáték, a Szege-di Pinceszínház és az Aradi Kamaraszínház közös produkciója. Két Csehov-mű is látható lesz a rendezvénysorozatban: a Sebestyén Ába rendezte *Három nővér*, mely a Szabadkai Népszínház Magyar Társulatának vendégjátéka, valamint a Szolnoki Szigligeti Színház előadása, a Székely Kriszta által újragondolt *Sírdály*. A Gyulai Várszínház és a Yorick Stúdió 2022-es Kortárs Magyar Dráma díjas elő-

Három nővér – a Szabadkai Népszínház Magyar Társulatának előadása

Idén ezen a színpadon is láthatja a közönség a Radnóti Miklós Színház *Egy csepp méz* vagy a Katona József Színház *Poppea megkoronázása* című előadását. Az Orlai Produkciós Irodától a *Balkon kilátással* és *A szív hídjai* is figyelemre érdemes. Idén újra elvarázsolhatja a közönséget – a már korábban lapunk által is dicsért – Rejtő Jenő-történet, *A tizen-négyszékes autó*, a Budapest Bár dallamaival fűszerezve. Ugyanakkor először válhatnak jegyet az érdeklődők a *80 nap alatt a Föld körül* című koncertszínházi ősbemutatóra, de látható lesz a címében is sokat sejtető *Mulat a Monarchia – karanténbalettel* című produkció Szabó

irodalmi mulatság és kesergés” rendezője Horváth János Antal, szereplői pedig Peremartoni Krisztina, Radnay Csilla, Ladányi Júlia, Szatmári Alíz, Pál András, Mohai Tamás, Vizi Dávid és Kovács László. Az előadás az intézmény, valamint a park és a környék elmúlt száz évét mutatja be az itt élő és alkotó művészek, írók, költők szemszögéből.

A városmajori színházi szemle versenypogramjában hét vidéki és határon túli előadás mutatkozik be a főváros közönségének augusztus 27. és szeptember 10. között. Elsőként a Budaörsi Latinovits Színház előadásában Shakespeare *Szentivánéji álom* című vígjátéka kerül

adása, a *Lázadni veletek akartam* Sebestyén Ába rendezésében lesz megtekinthető. A hetedik produkció pedig fővárosi: Alföldi Róbert rendezése, a *Frivol* című kortársnéptánc-előadás a budai Átriumból kerül át egy estére a Városmajorba.

További információ és online jegyvásárlás: Varosmajorszinpad.hu.

Három fesztivál egy helyen. Kelet-Közép-Európa egyetlen épen maradt sík vidéki, több mint hatszáz éves gótikus téglavarának udvarán 1964 óta működik a Gyulai Várszínház. A mára nemzetközileg is elismert fesztiválhellyé vált teátrum a csodálatos panorámájú tószínpadon, a

felújított kamaraszínházban és a város utcáin, terein augusztus 17-ig idén is színes programokkal várja az érdeklődőket.

Egészen pontosan három színházi fesztivál és öt bemutató szerepel a kínálatban, lesz látványos történelmi dráma, kortárs prózai színházi darabok mellett opera, musical, operett, néptánc, kortárs táncjáték, bábszínház, dzsessz, népzene és komolyzene is.

Július 11–14. között rendezik meg a Shakespeare-fesztivált, *Shakespeare, kicsit másképp* alcímmel, amelyen során a saját előadások mellett különleges Shakespeare-átiratoknak és -paródiáknak örülhetnek a nézők. A *Rómeó és Júlia* a veszprémi Petőfi Színház, a temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház és a Kabóca Bábszínház különleges adaptációjában lesz látható. Az *Ahogy tetszik* egri táncszínházi változata és a *Lear halála* című kétszereplős miskolci adaptáció is szerepel a programban.

A Gyulai Várszínház és az Aradi Kamaraszínház közös előadását, a négy éve bemutatott *Rosencrantz és Guildenstern halott* című darabot is másorra tűzik. Filip Krenus horvát színész-rendezőnek a Shakespeare világát megidéző „melankomédiája”, a *Poor Player*, valamint a Gyulai Várszínház és a Bartók Kamaraszínház tavaly közösen létrehozott szomorújátéka, a *Hamlet* zárja a fesztivált.

Augusztus 1–7. között az *Erdélyi hét – Erdélyi magyar színházak bemutatkozása* című fesztiválon a gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház Mika Myllyaho kortárs finn drámaíró drámáját, a *Káoszt*, a nagyváradi Szigligeti Színház pedig a

FOTÓ: FIGURA.RO

Káosz – a gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház előadása

Valahol Európában című musicalt mutatja be. A Kabóca Bábszínház, a temesvári Csiky Gergely Állami Magyar Színház és a Veszprémi Petőfi Színház közös előadása a *Bánk*, a Szatmárnémeti Harag György Társulattól pedig az *Illatszertár* lesz látható. Az Aradi Kamaraszínház két darabbal is szerepel, a *Karnyónéval* és a *Vitéz Lászlóval*. A Kolozsvári Állami Magyar Színház Orwell *Állatfarmjából* készített musicalt, a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Molnár Ferenc *A doktor úr* című darabját adja elő.

A nemzeti klasszikusok életművét középpontba állító színházi programsorozatot augusztus 12-től 14-ig rendezik meg. Idén Tamási Áron-napokat szerveznek: öt előadással, tudományos konferenciával és középiskolás diákszínjátszók produkcióival várják az érdeklődőket. Látható

lesz a Gyulai Várszínház és a Nemzeti Színház közös produkciója, a *Tündöklő Jeromos*, a *Vitéz lélek* (Békéscsabai Jókai Színház), a *Boldog nyárfalevél* (marosvásárhelyi Spektrum Színház), az *Énekes madár* (Hangjegyz Színház) és az *Ördögölő Józsiás* (Soproni Petőfi Színház – Zentai Magyar Kamaraszínház).

Az öt premier egyike a Gyulai Várszínház és a Győri Nemzeti Színház közösen létrehozott, *Mindenkinek mindene – Apor Vilmos* című ősbemutatója lesz. Ezt követi majd a *Tündöklő Jeromos* Márkó Eszter rendezésében. A Gyulai Várszínház és a Kolozsvári Állami Magyar Színház közös előadása, *Az ifjú barbárok* Vecsei H. Miklós művének ősbemutatója. A darab Bartók Béla és Kodály Zoltán első népdalgyűjtő útjainak élményeit mutatja meg ifj. Vidnyánszky Attila rendezésében. A házigazda színház saját bemutatója lesz a *De mi lett a nővel?* című előadás, amely Kiss Csaba Csehov műveiből írt darabjából készül, három erdélyi színész, Györffy András, Kárp György és Szélyes Ferenc szereplésével, Béres László rendezésében.

A Gyulai Várszínház és a Karinthy Színház közös bemutatója zárja a nyári gyulai évadot: Carlo Gozzi *A szarvaskirály* című klasszikusa. A művet fiatal csapattal Berettyán Nándor állítja színpadra, aki elmondta: a darab felnőttmese, a komédia az emberi lét alapkérdéseit feszegeti.

A részletes program a Gyulaivarszinhaz.hu oldalon érhető el.

■ Összeállította: K. B.

Ahogy tetszik – a Gárdonyi Géza Színház GG Tánc Eger társulatának előadása

FOTÓ: GARDONYISZINHÁZ.HU

NYELVTANNÁCI

Bevallom, nem vagyok túl rendszerető ember – és ezt most erőteljes iróniával mondtam. Életem folyamán mindig kényszeredésnek számított, hogy a dolgomat rendben tartsam, nem is sikerült, kérdezzétek meg a kollégáimat vagy a feleségemet. Mégis van egy területe az életnek, amelyen ragaszkodom a rendhez: a nyelv, különösen is az írott szöveg. Így lettem „nyelvtannáci”.

Illetve mégsem. A kifejezés az internetes világban, a hozzászólások nyomán született: olyan embereket jelöl, akik élvezik, hogy mások kommentjeiből kibogarásszák a nyelvtani, helyesírási hibákat, és saját fensőbbiségtudatuk birtokában teszik a másikat nevetségessé anélkül, hogy a mondanivalójára reagáltak volna.

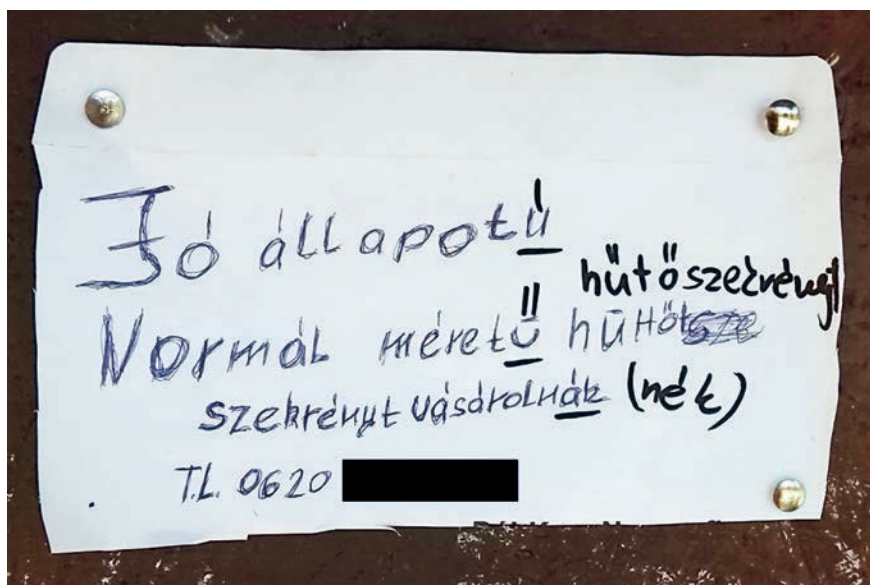
ÜZENETKÖZVETÍTÉS A CÉL

Én ilyet soha nem tennék. Egyrészt mert tudom, a magyar helyesírás eléggé nehéz, magyartanárként is tűnődnöm kell egyik-másik kifejezésen: hogyan is írjuk? Egy jó bonyolult földrajzi névből, ha mel-

léknév lesz, mit kell kis- és nagybetűvel írni? Miért tenném nevetségessé a másikat csak azért, amibe én is belebukhatok? Másrészt engem tényleg az érdekel, amit a másik mond, és nem az, ahogyan mondja. Mint amikor rossz rádiót hallgat az ember: recseg-ropog, de azért mégis csak a zene a fontos, amit közvetít.

A trágársággal sem az a bajom, hogy bizonyos szavakat kimond az ember, hanem az, hogy feleslegesen keveri a mondanivalóba az erotika vagy az emésztés kifejezéseit – ezáltal elszűrki a mondanivalót, mint a túl sok oda nem való fűszer, ami végül is íztelenné és unalmassá teszi a levest. Ráadásul ha túl súlyos szavakat használ a hétköznapi mondatokban, honnan veszem észre, amikor tényleg feldúlt vagy?

Igen, igazuk van a nyelvtannácik ellen hadakozóknak: jó lenne a mondanivalót

megérteni, nem a szabályokon lovagolni. Hiszen a nyelv legfontosabb (de nem egyetlen) feladata, hogy az üzenetet átvigye. Hogy a másik minél jobban megértse, mit érzek, mire gondolok.

Ehhez pedig épp az kell, hogy érthető legyek. És itt jön a képbe a nyelvtan, a helyesírás: nem azért vannak a szabályok, hogy a használót vagy a nem használót minősítsék, hanem hogy érthető legyen az, amit mondok.

Állítólag egyszer valaki vett egy sorsjegyet, és nyert vele. A cég nem akarta kifizetni a pénzt, mondván, a nyertes szelvény nem felel meg a kiírásnak. A játékos perre vitte a dolgot, a szakértők megvizsgálták, és kijelentették: igaza van. A cég munkatársa ugyanis a leírásban a mondatból ki-felejtett egy vesszőt, ettől megváltozott a mondat értelme, és hiába mondta a cég, hogy „de hát mi nem is úgy gondoltuk”, fizetniük kellett. Persze nem minden írás-jelnek van ekkora hatalma, de azért a törvényt elgondolkodtató: mégsem csak úri huncutság a helyesírás.

Ugyanakkor nem vagyok konzervatív: nem félek attól, hogy a nyelv reagál a világra. Örömmel veszek új nyelvi leleményeket, átvett szavakat, ha azok kinyitják előttem a világ egy újabb szeletét. Kövessenek meg a hagyományőrzők, de én lelkesedem a „lájkolni” szóért. Olyasmit mond el, amire nincs magyar kifejezés: valamit kedvelek, de ezen túl fel is hívom a figyelmet arra a tényre, hogy kedvelem, ráadásul éppen ezzel a szóval hangsúlyozom, hogy kedvelem – melyik az a magyar kifejezés, amelyik ezt a három réteget egyszerre tudja érzékeltetni? A magyar nyelv csodája, hogy egy angol szóból és egy internetes funkcióból (a hüvelykujra való kattintásból) egy ilyen gazdag mondanivalójú kifejezést hozott létre.

KIT TISZTELEK?

Mert ez a lényeg: meg tudom-e magamat értetni a másikkal? Persze ez működhet nemtörődöm módon is. Ha azt írod, vok, tudom, hogy arra gondolsz, vagyok. Végül is megértem. Úgy-ahogy. De amikor ezzel találkozom, felvetődik bennem a kérdés: a te számodra fontos, hogy én megtudjam, amit mondani akarsz? Egyáltalán, fontos-e a magad számára az üzenet? Feszít benned az önfeltárás vágya: magamat megérteni másokkal? Ha igen, akkor miért mindegy, hogy megértem-e; miért hagyod rám: ha akarom, értem, ha nem, akkor mindegy...?

De én nem akarom, hogy neked mindegy legyen! Azt szeretném, ha lelkesen ragaszkodnál hozzá, hogy megértesd magad, a gondolataidat, az érzéseidet – nem baj, ha nevetséges, nem baj, ha tévedsz, nem baj, ha csak neked fontos! Az a baj, ha neked se az. Legalábbis nem annyira, hogy megtegyél mindent, hogy megértem, ha rám hagyod a megértést: így, hibásan, rosszul megszerkesztve is jó, a másik majd kitalálja, miről van szó... Szóddal elmegy?

Jézusnak van egy zseniális példázata arról, hogy miként akarja magát Isten megérteni az emberekkel. Azt mondja, olyan ez, mint amikor gyerekek a piacon játszani akarnak, és csalogatják a többi gyereket: gyertek, játsszatok velünk! Van, hogy esküvőset, van, hogy

kell zuhanyoznom, fel kell öltözködnöm, mintha elmennék itthonról. Pedig akár egész nap pizsamában is maradhattam volna, senkinek nem tűnt volna föl. Nekem magamnak volt rá szükségem, hogy megadjam a módját. Így vagyok a beszéddel, az írással is. Nekem magamnak fontos, hogy érezzem: amit mondok, az érdekes, az akár világokat képes megmozgatni, embereket megváltoztatni – hát persze hogy megadom a módját! Önmagam tisztelem meg vele.

A TEREMTŐ SZÓ

Végül ne felejtsük el: ősi tudás, hogy a kimondott szó egyben világot is teremt – külső és belső világot. Sokan ismeritek Harry Potter vagy A Gyűrűk Ura világát, eltájékozódhatok a Roxfortban vagy

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

temetősdit; egyszer táncolnak, máskor siratót énekelnek, mindegy, a lényeg, hogy a többiek álljanak be a játékba. Azok meg húzzák a szájukat, hogy ők nem akarnak se egyiket, se másikat játszani, különben is, milyen uncsi ez az egész... Így hív Isten „játékba”, közösségbe minket, mi meg vonogatjuk a vállunkat. Pedig az ő számára annyira fontos, hogy kapcsolatba kerüljön velünk, hogy mindent megtesz – még emberré is lesz, és meg is hal értünk. És várja, hogy értsünk már a szóból.

Szerintem az ember nemcsak a másik iránti tiszteletből igyekszik pontosan fogalmazni, hanem önmaga iránti tiszteletből is: mert nekem fontos, hogy veled közösségbe kerülhessek! A karantén idején rájöttem, hogy minden reggel le

Középföldén. Holott ezek a helyek csak azért léteznek bennünk, mert valaki egyszer kimondta és leírta – neki pedig nem volt mindegy, hogyan mondja, pontosan akart fogalmazni. És ezáltal hozott létre egy világot, amiben sokan gyönyörködnek, például én is.

Ez a gondolat a Szentírásban is benne van: a legelső bibliai történet szerint Isten szóval teremtette a világot. Mondta az Úristen: legyen! És lett – olvassuk a hatnapos történetben. Én pedig, ha körülnézek, meg kell állapítsam: Isten a teremtés szavait komolyan vette, nem mondta, hogy azért végül is jó lesz ez így is... Igencsak megválogathatta a szavait, ha ez a világ született belőle.

■ HEGEDŰS ATTILA

MEGHÍVÓ

STA____
____DI
ON____

EZ AZ A NAP! 2022

BUDAPEST_____
PUSKÁS ARÉNA _____
2022. JÚLIUS 23.

BETHEL MUSIC / PLANETSHAKERS
MICHAEL W. SMITH / TIM HUGHES / MARTIN SMITH
NOEL RICHARDS / GRAHAM KENDRICK / NOEL ROBINSON
LONDON COMMUNITY GOSPEL CHOIR
CAMEL / PINTÉR BÉLA / CSISZÉR LÁSZLÓ / MEZŐ MISI
PRAZSÁK LÁSZLÓ / GÁVEL ANDRÁS ÉS GELLÉRT
PZM / DICS-SULI BAND / CRUX

ÉS MÉG SOKAN MÁSOK

A 2020-as rendezvényre megvásárolt jegyek érvényesek idén is!

JEGYEK, INFÓK: EZAZANAP.HU

Az egyházi oktatás kutatói szemmel

Szakmai konferencia az evangélikus egyház szervezésében

Lépj közelebb! – Bővülő egyházi oktatás kutatói szemmel címmel tartottak konferenciát június 10-én a Magyarországi Evangélikus Egyház budapesti Üllői úti székházában. Az eseményt az Educatio folyóirat szerkesztőségével és szerzőivel közösen rendezte meg az evangélikus egyház országos irodájának nevelési és oktatási osztálya és az Evangélikus Pedagógiai Szakmai-szolgáltató és Továbbképző Intézet.

A *Lépj közelebb!* cím nemcsak a koronavírus-járvány utáni személyes találkozás lehetőségére utal, hanem közelebb vihet az egyházi oktatás kérdéséhez is – mondta el köszöntőjében Varga Márta, a nevelési és oktatási osztály vezetője. Hozzátette, hogy az *Educatio* folyóirat készítői a lap következő számában a bővülő egyházi oktatást veszik majd górcső alá, vagyis mindazokat a híreket, vélekedéseket, véleményeket, néha fals gondolatokat vizsgálják meg, amelyek az utóbbi időben szárnyra kaptak és elterjedtek – ez adta a konferencia témáját is.

TÁRSADALMI MISSZIÓ

Neumann Eszter előadása azt járta körbe, hogyan jelenik meg a társadalmi szolidaritás kérdése az egyházak oktatáspolitikájában. A Társadalomtudományi

Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézetének tudományos munkatársa külön is szólt a romák szegregációjáról.

Mint mondta, a társadalmi igazságszolgáltatásról rendszerszinten nagyon nehéz gondolkodni. Látszik, hogy társadalmi értelemben folyamatosan polarizálódnak az iskolák, elválnak egymástól az elit- és a hátrányos helyzetű intézmények, és egyre kevesebb olyan iskola van, ahol valóban integrált az oktatás. „Függetlenül attól, hogy egy egyháznak milyen a társadalmi beágyazottsága, nemcsak a szegregált, hátrányos helyzetű iskolák tanáira vonatkozik, hogy a szolidaritásról, a társadalmi misszióról hogyan lehet pedagógiaiilag gondolkodni, mert ez a kérdés egy olyan gondolkodásnak a része lehetne, ami az egész iskolarend-

szerről szól, beleértve az egyház identitását és misszióját is” – mondta el Neumann Eszter.

A SZOLGÁLTATÁS OLDALÁRÓL

Valentényi-Szilágyi Bernadett, a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának adjunktusa szolgáltatásszervezési oldalról közelítette meg az egyházak közoktatásban ellátott szerepét. Azt vizsgálta, hogy érvényesül-e a szektorszemlegesség a finanszírozásban, hatékonyabb-e az egyházi iskola működése, és hogy milyen az egyházi intézmények gazdálkodása és elszámoltathatósága.

Az elmondható, hogy az egyházaknak inkább van lehetőségük a méretgazdaságosság érvényesítésére, mint az állami Klebelsberg Központ által fenntartott intézményeknek, mert nagyobb az önállóságuk, rugalmasabbak, kevésbé bürokratikusán szervezhetik a munkájukat, mint az állami intézmények, vagyis ilyen szempontból hatékonyabbnak mondhatók – mutatott rá az előadó. ►

MITŐL EGYHÁZI EGY ISKOLA?

Papp Z. Attila, a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának professzora, a Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézetének igazgatója az egyházi iskolák oktatásstatisztikai jellemzőiről szóló előadásában fontos kérdésként vetette fel, hogy az egyházi iskolák milyen értelemben egyháziak: kifejezetten a vallási értékek térnyeréséhez, megerősítéséhez járulnak hozzá, vagy lényegesebb körülmény az, hogy ezek az intézmények az egyházak fenntartásában állnak?

Ismertette, hogy a 2018–2019-es tanévben a diákok nyolcvankét százaléka járt állami intézménybe, tizenöt százaléka egyházi fenntartású iskolába, három százaléka pedig a magánszférában tanult. Hogy a tizenöt százalék sok vagy kevés, azt érdemes abban az összehasonlításban nézni, hogy a 2000-es évek legelején ez a szám mindössze három, és 2010-ben is még csak hat százalék volt. Ez jól jelzi, hogy az egyházi iskolák térnyeréséről lehet beszélni. Az egyházi szférán belül a teljes intézményhálózatokat figyelembe véve római katolikus és református dominancia tapasztalható. Településtípusok alapján az körvonalazódik, hogy az egyházi oktatás igazi terepének a városok, kisvárosok tekinthetők.

MÍTOSZOK ÉS VALÓSÁG

A második blokkot Asztalos György, az Evangélikus Pedagógiai Szakmai-szolgáltató és Továbbképző Intézet pedagógiai szakértője nyitotta *Mítoszok és valóság az egyházi iskolákkal kapcsolatban* című előadásával:

„Az első mítosz, hogy az egyházi iskolák sokkal több pénzből gazdálkodhatnak; a második, hogy a szegregációt az egyházi iskolák okozzák; a harmadik pedig, hogy jobban vagy rosszabbul teljesítenek a kompetenciaméréseken. Utóbbi kapcsán mindkét megközelítés elterjedt: az egyik szerint mivel több a pénz, jobb az oktatás színvonala, a másik viszont arról szól, hogy papok, apácák kőkorszaki módszerekkel tanítanak, és ezért gyenge az oktatás színvonala.”

Az előadó kitért rá, hogy sokak szerint az egyházi iskolák több pénzt kapnak, egy gyerek után akár háromszor annyit – ez azonban nem így van. Az igaz ugyan, hogy a vizsgált időszakban a dologi kiadások-

ra háromszor több jutott, de más tételek esetében az egyházi iskolák ötödannyi támogatást kaptak, mint az államiak, vagyis ennek alapján azt is meg lehetne állapítani – helytelenül –, hogy ennyivel kevesebb támogatás jut az egyházi iskoláknak. A valóság az, hogy összességében pont ugyanannyi pénzből gazdálkodhatnak az állami, illetve az egyházi fenntartású iskolák.

JÉZUS KÉTHARMADA

Hogyan vallásosak az evangélikus középiskolák diákjai? – erre a kérdésre kereste a választ Fábri György (*képünkön*), az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karának docense, az Északi Evangélikus Egyházkerület felügyelője. Előadásának alapját egy olyan, 2017–2018-ban készült felmérés adta, amelyet az evangélikus egyház által fenntartott középiskolák tíz-tizenkettedik évfolyamos, evangélikus hittanra járó

ni, akkor a családi háttér egyháziassági szűkössége és a kortárs csoport egyháztól való jelentős távolsága egyaránt megoldandó feladatot ad, és ebben kiemelt szerepe van a lelkésznek, a hitoktatónak és az iskolalelkésznek.

A vallási tételek elfogadása terén az adatok a következőt mutatják: a fiatalok mintegy kétharmada elfogadja, hogy Jézus Krisztus Isten Fia, vagyis kijelenthető, hogy az evangélikus iskolában evangélikus hittanra járó diákok körében Jézusnak kétharmada van.

SOKSZÍNŰSÉG MINT FÓKUSZPONT

Kodácsy-Simon Eszter és Seresné Busi Etelka – mindketten az Evangélikus Hit-tudományi Egyetem docensei – közös kutatásának eredményeit a konferencián az előbbi mutatta be. Kutatásukban arra keresték a választ, hogy mit jelent a

diákjai között végeztek. Mintegy ezeröt-százan válaszoltak a feltett kérdésekre.

A válaszok alapján a felmérésben részt vevők tíz százaléka „az egyház tanítása szerint”, negyven százaléka „a maga módján” vallásos, vagyis az evangélikus iskolákban evangélikus hittanra járó diákoknak mindössze a fele válaszolta azt, hogy valamilyen módon köze van a vallásossághoz. Világosan kirajzolódó tendenciaként említette Fábri György, hogy „a transzcendencia, a spiritualitás keresésétől nem fordultak el a fiatalok, de az egyházat sokan otthagyták”.

Meglátása szerint amikor az a kérdés, hogyan lehet az egyháziasságot erősíte-

diákok számára az egyházi iskola a leg-szembevetőbb jellemzőin túl. Személyes kérdezős módszerrel alkalmaztak, egyórás interjúkat készítettek katolikus, református és evangélikus iskolák diákjaival, akiknek ezután egy kérdőívet is ki kellett tölteniük. Összesen harminchét, a gimnáziumi tanulmányai végén járó, illetve már éppen érettségizett diák válaszolt.

A válaszok jellemzően egy témára, mégpedig a sokszínűsége mutattak rá. Fontos elemként jelent meg, hogy a hit megélése differenciált lehet, és nincs kényszer e tekintetben. Ugyancsak fontos volt a megkérdezettek számára a közösség heterogenitása. A diákok narratív-

vájából láthatóvá vált az is, hogy szerintük a sokféleség támogatást nyújt nekik a személyes fejlődéshez, a saját világkép kialakításához, és muníciót ad az élet kérdéseivel való foglalkozáshoz.

TOVÁBBTANULÁS: SZÁMÍT-E A FENNTARTÓ?

Berényi Eszter Júlia, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Karának adjunktusa arról a felmérésről számolt be, amelyet olyan szülők körében végeztek, akiknek a gyermekei hat- vagy nyolcosztályos gimnáziumi felvételt – nem kifejezetten egyházi intézménybe – fontolgattak. A vizsgálat arra kérdezett rá, hogy a továbbtanulással kapcsolatos őszi elképzelésekhez képest végül valóban jelentkeztek-e a gyerekek az adott intézménybe, és ha igen, felvették-e őket.

Az előadás fókuszában a kutatásnak az a része állt, hogy a választásban mennyire számít az iskolafenntartó. A kapott adatok szerint a szülők az egyházi fenntartású iskolát nagy arányban utasították el mint olyat, ahova semmiképpen nem járatnák a gyermekeiket. Ugyanakkor ennél kisebb, mégis jelentős számban voltak azok, akik kifejezetten az egyházi iskolába jelentkezésben gondolkodtak. Vagyis az egyházi fenntartású intézmények erősen megosztották a megkérdezetteket.

A kutatásból kiderült, hogy akik egyházi iskolát jelöltek meg összességében a továbbtanulásra, azok szignifikánsan kevesebb pénzt költöttek a felvételre, és közöttük voltak a legtöbben, akik semmilyen fizetős foglalkozásra nem járatják gyermekeiket. Az egyházi iskolába jelentkezők között voltak a legnagyobb arányban azok, akiket felvettek a kiválasztott iskolába, ez az arány más iskolafenntartók esetében jóval alacsonyabb.

ÉS AZ ÓVODÁKBAN?

Egyházi óvodák: munkakörülmények és szakmai autonómia óvnői szemmel – e címmel számoltak be kutatásaikról a Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont tudományos munkatársai, Keller Judit és Szőke Alexandra. A kutatás célja a szakmát érintő változások áttekintése volt, különös figyelemmel az óvodapedagógusok személyes tapasztalatainak a kihangsúlyozására. Harmincnégy interjút készítettek, tízet egyházi, húszat önkormányzati, négyet pedig alapítványi óvodában.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON / EVANGÉLIKUS NEVELÉS

Az óvodák között is – hasonlóan az iskolákhoz – egyre jellemzőbb a szegregáció a fenntartói téren, az egyházak szerepe folyamatosan nő: 2010–2011-ben még csupán az óvodák 3,65 százaléka volt egyházi fenntartásban, tíz évvel később ez a szám már megközelítette a kilenc százalékot, és azóta is folyamatosan nő.

„A dolgozók munkavégzés szempontjából mindhárom fenntartású intézményben a legfontosabbnak a felszereltséget és a humán erőforrást jelölték meg. A tárgyi feltételek szinte minden esetben jobbak voltak az egyházi óvodákban, ez összefügg azzal, hogy az eszközök beszerzése ezekben sokkal rugalmasabban történt, mint az önkormányzati intézményekben. Az egyre növekvő mértékű pedagógushiány az óvodákat is érinti, azonban ez a probléma sokkal mérsékeltebben jelentkezett az egyházi fenntartású intézményekben, ami a munkakörülmények különbségeivel is magyarázható. A bérezés a közalkalmazotti bértáblának megfelelően azonos, de az egyházi fenntartású óvodákban tudtak pluszjuttatásokat biztosítani” – erről már a téma második előadója, Szőke Alexandra beszélt.

Az egyházi jelenlét az óvodák esetében is kétirányú folyamat eredménye: a kisebb városok óvodáinak esetében tapasztalható a pozícióerősítő aspektus a középosztályban, az elromásodott, rosszabb körülmények között működő önkormányzati óvodákból való kimenekülés; ugyanakkor az is látszik, hogy egyre több egyházi vagy egyházközi szervezet vesz át óvodákat hátrányos helyzetű

településeken is. Ez utóbbi további kutatás szükségességét veti fel azzal összefüggésben, hogy ezek az intézmények mennyiben képesek előmozdítani a társadalmi mobilitást, illetve elősegíteni a hátrányok leküzdését.

SZEGREGÁCIÓ ÉS SZELEKCIÓ

A szelekció, szegregáció kérdését boncolgatta konkrét, kelet-magyarországi kistérségi példán keresztül Zolnay János szociológus. Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem Szociális Munka és Társadalomtudományi Tanszék tanársegéde az oktatási kvázipiacról szólva elmondta: annak egyik legfontosabb jellemzője, hogy soha nem képes stabilizálódni.

Zolnay János az iskola-egyháziasítás második hullámát az autonóm intézményi leválásokról nevezi, ami azt jelenti, hogy az adott intézmény a fenntartó szándékaitól függetlenül vagy a szakpolitikai koncepcióval szemben nagyobb, teljes, formális vagy informális szelekciós lehetőséget harcol ki. Ennek eszköze lehet a nemzetiségi státusz vagy végső esetben az egyházi fenntartásba adás, amelynek az a lényege, hogy az eredeti fenntartó egy idő után elfogadja az adott intézményi stratégiát. A szociológus a szelekciós autonómia kiharcolásának a módjait, különböző aspektusait mutatta be konkrét példákra keresztül.

A konferencián elhangzott előadások nagy többsége írott formában az Educatio folyóirat hamarosan megjelenő számában lesz olvasható.

■ BALCZÓ MÁTYÁS

Úton Krakkó felé

Ülésezett az idén hetvenöt éves Lutheránus Világszövetség tanácsa

A járvány miatti kétéves kihagyás után június 8–14. között újra személyes jelenléttel ülésezhetett a Lutheránus Világszövetség tanácsa. A nagygyűlések között a legfőbb döntéshozó szervként működő testület tagjainak Genfben tartott értekezlete egyben az utolsó teljes tanácskozás volt a 2023 szeptemberében esedékes krakkói nagygyűlés előtt.

A tanácsülés mottója Pál apostol *Koloséiakhoz írt levelének* Krisztus-himnuszából (Kol 1,15–20) származik: „...minden őbenne áll fenn.” („In Christ all things hold together.”) Ahogyan nyitóbeszédében dr. Panti Filibus Musa, a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) elnöke is fogalmazott: ez az igever s rámutat arra, mekkora szükségünk van a Krisztusban megélt egymásrautaltságra és közösségre a minket körülvevő felfordulásban. Pál hitvallása egyben előrevetíti a jövő évi nagygyűlés témáját is („Egy test, egy lélek, egy reménység”).

Az ülésen a szervezet működéséhez szükséges szokásos feladatokon – azaz a jelentések és a költségvetés elfogadásán, valamint a bizottsági megbeszélés-

seken – túl három téma kapott kiemelt figyelmet. Az egyik a már említett krakkói nagygyűlés, amely 1984 után most ismét Kelet-Közép-Európára irányítja a világ evangélikusságának figyelmét. A tanácsstagok Jerzy Samiec lengyel püspök, valamint Anna Wrzesińska helyi koordinátor jóvoltából első kézből kaptak információt a szervezés állásáról, Pap Kinga Marjatta pedig a nemzetközi liturgiai munkacsoport elnökeként tartott online beszámolót az eddigi eredményekről.

A tanács ismét hosszasan foglalkozott a fiatalok és a nők egyenrangú részvételének fontosságával, és felhívta a tagegyházak és régiók figyelmét arra, hogy a delegáltak kiválasztásánál ügyeljenek a kvóták betartására.

Természetesen megkerülhetetlen volt az is, hogy a tanács állást foglaljon Ukrajna orosz megszállásával kapcsolatban, ám a más régiókban zajló, lezáratlan fegyveres konfliktusokat se hagyja figyelmen kívül. A tanács szinte egyhangúlag, egy tartózkodás mellett fogadta el az ukrainai háborút és a világ más részeit sújtó fegyveres konfliktusokat elítélő nyilatkozatot. *[Olvasható a következő oldalon keretben. – A szerk.]* Továbbá jóváhagyta az Ukrainai Német Evangélikus Egyház tagsági kérelmét, amelyet még jóval a konfliktus mostani kirobbanása előtt nyújtottak be. Így már nemcsak a volt szovjet tagállamok mostanra független evangélikus egyházait tömörítő Oroszországi és Más Államokbeli Evangélikus Egyházak Szövetsége tartozik az LVSZ tagjai közé, hanem közvetlenül az ukrainai német egyház is. Ez a lehetőség természetesen a térség többi evangélikus egyháza (Fehéroroszország, Kazahsztán, Üzbegisztán, Kirgizisztán, Georgia) számára is nyitva áll.

FOTÓ: LVSZ / S. GALLAY

A LUTHERÁNUS VILÁGSZÖVETSÉG TANÁCSÁNAK NYILATKOZATA AZ UKRAJNÁBAN ÉS EGYÉB HELYEKEN ZAJLÓ HÁBORÚRÓL

A tanács kifejezte felháborodását az Ukrajnában zajló háború miatt, amely az ország orosz fegyveres megszállását követően már közel négy hónapja zajlik. Megrendítő látni, hogy a háború hány emberéletet követel, mennyi anyagi kárt okoz, mennyi embert kényszerít otthonuk elhagyására, milyen mértékben sérti az emberi méltóságot, és hogyan megy szembe a nemzetközi humanitárius és emberi jogokkal. Aggodalomra ad okot a háborúnak az élelmiszerárakra és -készletekre kifejtett globális hatása is.

Az ukrajnai háborúra annak világszerre érezhető hatásai miatt általános figyelem irányul, de a tanács felhívja a figyelmet arra is, hogy nemcsak Ukrajnában, hanem másutt is szükség van a békére és az igazságosságra. Konfliktusok zajlanak többek között Kamerunban, Kolumbiában, a Kongói Demokratikus Köztársaságban, Etiópiában, Haitiban, Mianmarban, Nigériában, Dél-Szudánban, Srí Lankán, Szíriában és Jemenben. Mindezek emberi áldozatokkal, menekülthálammal és humanitárius krízissel járnak. A tanács aggodalommal figyeli a fegyverkezés mértékének állandó növekedését, amely – különösen Afrikában, Ázsiában és Dél-Amerikában – jelentősen hozzájárul a konfliktusok elmélyüléséhez és a biztonsági helyzet romlásához.

A tanács emlékeztet a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) 1984-es budapesti nagygyűlésén elfogadott nyilatkozatra a békéről és az igazságosságról, amely szerint: „...mély meggyőződésünk, hogy Isten békét szán az egész teremtett világnak. A háború nem Isten akara szerint való. Tartós béke nem jöhet létre addig, amíg emberek éheznek, igazságtalanság, elnyomás és üldöztetés áldozataivá válnak, vagy diszkrimináció éri őket hitük, világnézetük, származásuk, fajuk vagy etnikai hovatartozásuk miatt. A szabadságért folytatott harcok gyökerénél gyakran társadalmi és gazdasági igazságtalanságok, valamint ideológiai konfliktusok húzódnak meg. Igazságosság nélkül nincs béke, béke nélkül pedig nincs igazságosság...”

Az ukrajnai háború esetében a tanács különösen is aggasztónak találja a fegy-

veres konfliktus nőket és gyermekeket érintő vonatkozásait: a szexuális erőszakot, valamint az emberkereskedelmet.

A tanács szolidaritást vállalva és imádsággal áll mindazok mellett, akiket érint a háború, különösen is az otthonukat elhagyni kényszerült mintegy tízenöt millió ember és a szeretteiket gyászolókkal mellett.

A tanács mély szomorúsággal értesült azokról az esetekről, amelyekben az ukrajnai háború elől menekülő nem európaiakat ért diszkrimináció. A tanács elítéli és elutasítja a faji és etnikai megkülönböztetés minden formáját, amelyek sértik az emberi jogokat, a méltóságot és a tisztességet. Háború idején mindenkinek össze kell fognia, védelmeznie kell az emberi méltóságot, és „be kell fogadnia a jövőt”.

A tanács Isten iránti hálával gondol az Ukrajnában, a környező országokban, a régióban és a világ többi részén működő evangélikus egyházak szolgálatára, az általuk nyújtott humanitárius és lelki segítségnyújtásra.

A tanács

- felszólít a háború befejezésére és az orosz fegyveres csapatok azonnali visszavonására Ukrajna területéről;
- felszólítja a nemzetközi közösséget a bátrabb kiállásra a világ többi részén zajló konfliktusok és krízisek kezelésében, beleértve az összefogott humanitárius segítségnyújtást és a békétörekvéseket;
- felszólítja a nemzetközi közösséget, hogy tegyen nagyobb erőfeszítést a békés megoldások kifejlesztése és fenntartása érdekében, beleértve a konfliktusok mediáció útján való megelőzését;
- felszólítja az LVSZ tagegyházait, hogy imádkozzanak a békéért és az igazságosságért, és aktívan munkálják ezeket szerte a világon;
- felszólítja az egyházakat, kormányokat és egyéb társadalmi szereplőket, hogy fordítsanak figyelmet a nők és a gyermekek védelmére, és akadályozzák meg a szexuális erőszakot, különösen háborús helyzetekben.

A harmadik kiemelt téma a Lutheránus Világszövetség által az Olajfák hegyén működtetett Augusta Victoria Kórház pénzügyi helyzete volt. A palesztin területek lakosai számára kiemelkedő egészségügyi ellátást (többek között vesedialízist és onkológiai kezeléseket) nyújtó intézmény rendszeresen küzd likviditási problémákkal, mivel a működés fedezetét biztosító helyi és nemzetközi források gyakran késve érkeznek meg. A jelenlegi helyzet a korábbiaknál is súlyosabb, mivel az Európai Unió is visszatartotta a korábban már megígért finanszírozást. A tanács ezért felszólította a nemzetközi támogató szervezeteket, hogy mielőbb biztosítsák a szükséges forrásokat. Az alelnökökből és bizottsági elnökökből álló végrehajtó bizottság pedig levelet fogalmazott Ursula von der Leyennek, az Európai Bizottság elnökének, amelyben szintén a befagyasztott kifizetések feloldását kérte.

A Lutheránus Világszövetség idén ünnepli fennállásának hetvenötödik évfordulóját. Ennek alkalmából a tanácsülés keretében digitális fotókiállítás nyílt, amely az eddigi évtizedek és a szervezet történelmének legfontosabb pillanatait eleveníti meg. A fotók a későbbiekben mind az LVSZ honlapján, mind egy jubileumi kötetben megtekinthetők lesznek.

■ BALICZA KLÁRA

Isten közben mosolyog

Évzáró-nyárnyitó délután Pilisen

Csoportkép a barátságos meccs előtt

FOTÓ: KORÁNYI NOÉMI

Amikor egy csapat gyerek hetente közösen alkot és edz a tanév folyamán, akkor annak a tanévnek a végére kívánczodik afféle lezárás. És mi lenne jobb évadzáró, mint egy kiállításmegnyitó és egy barátságos focimeccs? Természetesen lakomával fűszerezve. Mindezt a Pest megyei Pilisen a Bizsu ház kínálta.

„Ez a tanévet záró, nyarat megnyitó ünnepi délutánunk több célt is szolgált” – mondja Nagy Panka, a Bizsu ház szakmai vezetője, a június 17-i alkalom fő szervezője. Schopp

Ildikó művészetpedagógus egész évben járt ki a gyerekekhez közösen alkotni, nem túl szigorú, mégis szakmai keretek között, így összegyűlt annyi alkotás, amennyit már ér-

demes kiállítani. „A kiállítás nemcsak arra jó, hogy mások is láthassák a Bizsu házba járó gyerekek műveit, hanem arra is, hogy megtanuljuk a gyerekekkel, mit jelent kiállítást szervezni, azon részt venni.” Ez is fontos része a közös tanulásnak, hiányzó tapasztalatok gyűjtésének.

Naszádi Krisztina író, szerkesztő és „bizsu” önkéntes külön kiemelte az élményei közül, ahogyan Panka tanította a gyerekeket. „Nagyon szeretek ide jönni, nemcsak mint segítő, hanem egyszerűen csak együtt lenni is a gyerekekkel ebben a szeretetteljes hangulatban. De azt is jó volt látni, ahogyan együtt megbeszélték a szabályokat. A szabályok elsajátítása minden gyerek életének fontos része, és itt szép volt, ahogyan a gyerekek számára ezek a szabályok tartalommal teltek meg.”

A jó hangulatot Korányi Noémi is kiemelte, aki a tavaly nyári táboroztatás után szintén várta már, hogy találkozzon a gyerekekkel és a helyszínnel. „Öröm volt látni, hogy a ház működik, van benne élet, és hogy a gyerekek és családjaik sajátjuknak érzik. A lakoma alatt tudtam beszélgetni is a lányokkal, együtt vittük őket haza Pankával. Készülnek a Bizsu táborba, ezt is olyan jó volt hallani, hiszen ők ritkán utaznak.”

FOTÓ: FABINY TAMÁS FACEBOOK-OLDALARÓL

A tanévzáró alkalmat közös lakoma tette teljessé

A tanévzáró délután célja volt a nyitás is, mindenki nagy öröme sokan el is fogadták a meghívást. Együtt ismerkedett a helyszínnel – vagy éppen már visszajáró vendégként jelent meg – az evangélikus egyház néhány vezetője, a helyi gyülekezet lelkésze és tagjai, valamint a helyi labdarúgóklub csapata.

Fabiny Márton evangélikus teológus-hallgató, az Erős Vár FC vezetője április óta jár ki hetente edzeni a fiúkkal. „Mindig nagyon várják az edzést, már jóval előbb ott vannak a helyszínen – mondja –, és nemcsak focizni szeretnek, hanem új cseleket is szeretnének megtanulni, amiket aztán meg is jegyeznek.”

Az evangélikus focicsapat évek óta tart utánpótlástáborokat, ahova idén öt gyereket is elvisznek a Bizsu házból. Ez nagy izgalom és öröm, hiszen még senki nem járt közülük edzőtáborban. Kerepeszki Zoltán, a Pilisi Labdarúgóklub elkötelezett utánpótlás-vezetője és gyülekezeti tag pedig lelkesen állt elébe a felkérésnek, hogy hozzanak össze egy barátságos találkozót. „Nagyon jó volt látni a srácok lelkesedését, többen közülük igen ügyesek, és annak is örültem, hogy a saját csapatunkból is egyből jelentkeztek vállalkozókedvűek.” Kiemelte az egész alkalom barátságos hangulatát, külön a fáradhatatlan szurkolókat, és lát fantáziát a folytatásban is, hiszen a sport kiváló eszköz a közösségek építésére.

A közös ünnepséshoz hozzátartozott egy táncprodukció is: igazi kuriózum, hiszen a Pilisi Csillagok táncsoport még egészen új. A hagyományos cigánytáncbemutatóra Lakatos Ketrinnek és öccsének a saját bevallásuk szerint nem kellett sokat készülniük. „Tudunk mi táncolni, csak szegénylősek vagyunk. De Panka és Erika néni, az osztályfőnököm addig győzködött, amíg egyszer csak belementünk. Nem bántam meg, mert nagyon jól sikerült!”

Nemcsak a tánc sikerült jól, hanem a közösség megélése is. „Lélekkel és szakmai hozzáértéssel működtetik a Bizsu házat, hosszú távú célokat kitűzve – foglalta össze élményeit Bárdossy Tamás, a Dél-Pest Megyei Egyházmegye felügyelője –, aminek eredményei már most is láthatók. Úgy hiszem, Isten mosolyogva szemléli mindazt, ami itt történik. Az ilyen programok a gyülekezeti misszió egyik legfontosabb elemei lehetnének. Minden gyülekezetet biztatnék hasonló kezdeményezésekre, az ilyenekben való részvétellel!”

■ ITTÉS SZILVIA

Elnézést kérek, van itt egy szabad hely számomra?

Akkor is, ha menekült vagyok, ha roma vagyok, ha hajléktalan vagyok, ha aluliskolázott vagyok, ha nem vallásos vagyok, ha meleg vagyok, ha pánikbeteg vagyok, ha tolókcocsiban ülök?

A végtelenségig lehetne sorolni azokat az embereket, akik hiányoznak vagy láthatatlanok közösségeinkben. Komfortzónánkon kívül eső kérdések ezek, mégis kikerülhetetlen, hogy gondolkodjunk róluk. A Lutheránus Világszövetség Conviviality munkacsoportjában az értékes együttlét megtapasztalását előmozdító megoldásokon dolgozunk. Június 7. és 10. között Finnországban találkoztunk.

Az alkalomra sok kérdéssel mentem: hogyan lehet ilyen különböző társadalmakból jövő embereknek közös megoldásokat adni? Olyanokat, amelyek segítenek bennünket diverz, sokszínű közösségeket építeni. A svéd, holland, német, olasz, észt, finn, angol, szlovák kollégákkal hogyan tudunk olyan közös pontokat, programot megfogalmazni, amely bárhol, bármilyen közösség számára értékes, segítő alapanyag lehet a növekedéshez? Mert az építkezés előttünk áll, egyházi közösségeink előtt ugyanúgy, mint bármilyen más közösség előtt.

Sokaknak nincs hangjuk, helyük, vagy láthatatlanok. Túl sokszor nyugtatjuk meg magunkat azzal, hogy „más dolga”, hogy „bízzuk a szakemberekre”. Miért működünk még mindig úgy, hogy majd egy villámhárító ember vagy közösség megoldja, egy olyan „bevallós”? Miért gondoljuk azt, hogy nekünk ezzel vagy azzal a kérdéssel nincs dolgunk, mert még nem tartunk ott, még nem készültünk fel rá?

Nagy munka úgynevezett *convivial* (mondjuk így: befogadó) közösséget építeni, olyan közösséget, amelyben biztonságban érezheti magát mindenki, aki szeretne odatartozni. Meggyőződésem, hogy minden egyes embernek van tapasztalata arról, milyen nem elfogadottnak lenni. Valamilyen szempontból mindnyájan tartozunk egy-egy kisebbséghez: például evangélikusként élni Magyarországon is egy ilyen kisebbségi tapasztalás. Az összetartozás élménye csak olyan közösségben születhet meg mindenkiben, amelyik biztonságot, elfogadást jelent minden tagjának.

A finn útra készülve nagy megkönnyebbülés volt, amikor levettem a polcra az Andorka Eszter-émlékkönyvet (*Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet!*). De hiszen Esztus húsz éve is ezen munkálkodott, minden prédikációja ezt hirdette! Milyen modern volt, milyen sok fejtörést okozott ezzel környezetének! Mert hát egy befogadó, elfogadó közösségért meg kell dolgoznunk nap mint nap. Legyőzve saját félelmeinket, óvatosságunkat.

Nem tudom, hogy húsz évvel Esztus halála után készek vagyunk-e kinyitni a kapukat, bátran helyet adni szívünkben és közösségeinkben is a sokféleségnek. De a biztonság kedvéért tegyünk ki egy széket, hátha vendég érkezik.

■ NAGY PANKA

A szerző magyar-esztétika szakos bölcsész, diakóniai munkatárs, a pilisi Bizsu közösségi tér szakmai vezetője, a Magyarországi Evangélikus Egyház 2021. évi Prónay Sándor-díjazottja

Felhívás – parókusi alkalmassági vizsgálat. A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala értesíti a hatéves képzésben részesült, 2020 nyarán ordinált beosztott lelkészeket, hogy az október 3-ára tervezett parókusi alkalmassági vizsgálatra július 29-ig kell írásban jelentkezni a püspöki hivatalban (e-mail: nyugati.kerulet@lutheran.hu). A püspöki hivatal a jelentkezések beérkezése után küldi ki az írásbeli feladatok és a szóbeli tételek anyagát.

TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE

GOMBOS MIKLÓS
ÉS FIA, FERENC

www.harangontes.hu

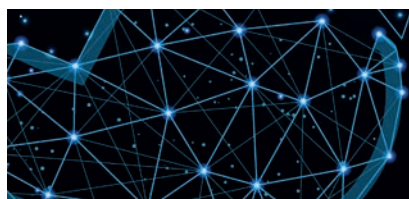

Cím:
2162 Órbottyán
Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Mobil:
+36 30 9489575
+36 30 7288161
Tel.: 06 28 360 170

E-mail:
gombosmi@harangontes.hu
info@harangontode.hu

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangontes.hu.

kotoszo.blog.hu

EVANGÉLIKUS Élet

A Magyarországi
Evangélikus Egyház lapja
Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikuselet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
• Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
• Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószervező: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
• Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUSZA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUSZA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: *MondAe Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondae.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
• Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
• Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Mindenható, örök Isten, drága meny-
nyei Atyánk! Áldunk és magasztalunk
téged, dicsőítjük nevedet az életért,
az üdvösség csodájáért, amelyet egy-
szülött Fiadban ajándékoztál nekünk.
Köszönjük, hogy szeretsz minket, hogy
írántunk való hűségged határtalan, s
hogy minden időben teljes lehet bizo-
dalmunk, hogy irgalmad nem fogyott
el, s bennünket is irgalomra indítasz.

Hálát adunk ajándékaidért, ame-
lyekkel elhalmoztál bennünket az el-
múlt időben. Hálát adunk a Szentlélek
kiáradásáért, aki a legnehezebb idő-
ben is tartja bennünk a lelket, s Krisz-
tus közösségévé formál bennünket.

Hálát adunk a mai nap kincseiért
is. Az igéért, amellyel tápláltál bennün-
ket, amellyel megerősítetted, hogy a
félelmekkel tele világban is utat tör
evangéliumod öröme. Könyörgünk az
igehirdetőkért, hogy adassék nekik
az íge, s rajtuk keresztül is munkáld
bennünk a megújulást. Könyörgünk
a gyülekezetért, amelyet ma is ösz-
szegyűjtöttél igéd köré, s kérünk, hogy
mindannyiunkban éleszd a Krisztus-
ban hozzád tartozás örömét.

Ismersz bennünket, Urunk, isme-
red legbelsőbb titkainkat, félelmeinket
és örömeinket is. Tudjuk, hogy éppen
ezért őszinte szívvel hozzattunk ma-
gunkkal mindent, ami szívünk mélyén
van. Imádkozunk azokért, akik ma nem
lehetnek közöttünk, akik betegség
vagy félelmek terhét hordozzák, vagy
akiket az ördög keze tart rabságban.

Imádkozunk egyházunk s a világ
keresztyéniségének naponkénti meg-
újulásáért. S külön is könyörgünk ül-
dözéseket szenvedő keresztyén test-
véreinkért. Könyörgünk nemzetünkért,
annak megtéréséért. Neked van hatal-
mad a számunkra elképzelhetetlent is
megvalósítani, mert irgalmas Isten
vagy.

Dicsőítünk téged, Urunk, mert ve-
lünk vagy, szerető Isten vagy, irgalmas
Krisztus és megújító Lélek!

Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 4. VASÁRNAP – MK 6,14–29

Háttérhatalom

Ki áll a háttérben? Sodró ereje van ennek a történetnek. Valami olyan ellenállhatatlan erővel hajtja az eseményeket a tragikus végkifejlet felé, hogy felmerülhet bennünk a kérdés: ki mozgatja a szálakat?

Az előtérben egy király áll, aki dönt életről és halálról, házasságok létrejöttéről és megszűnéséről, lakomáról és kivégzésről. Pontosabban Heródes Antipász nem is király, hanem negyedes fejedelem, akit később a Római Birodalom éppen azért fosztott meg tisztességétől, mert királyi címre törekedett. Bár odaigéri országának felét, valójában erre nincs joga. Ő hozná a döntéseket? Inkább úgy tűnik, valaki másnak az akarata érvényesül.

A táncoló lány jövés-menéséből arra gondolhatunk, hogy az anyja, Heródiás ott áll az ajtó mögött, az ő terve valósul meg, nemcsak a kívánság kiválasztásában, hanem már hamarabb is. Heródes mintha az asszony bábjaként viselkedne.

A bűn ereje. Mégis, ha jobban megnézzük, valami nagyobb erőt vehetünk észre a háttérben. A történetben tapasztalható sodró erő a bűné. Szeretünk rá úgy gondolni, mintha a mi szabad döntésünkön múlna, mikor teszünk rosszat, és mikor jót. Ezzel szemben ebben a történetben megdöbbentően látszik, hogyan tehet rabbá valakit a bűne: A házasságtörés továbbvezet a bűn leleplezőjének az elhallgattatásához, az önhitt ígéretetés a kivégzési parancs kiadásához.

A legérzékletesebben abban a pillanatban látszik a bűn hatalma, amikor a lány elmondja a kívánságát a fejedelemnek. Az elszomorodásból egyértelmű, hogy felébredt benne a lelkiismeret. Úgy tűnik, mintha becsületesen cselekedne azzal, hogy betartja az adott szavát, pedig világos a különbség az élet és a halál között. Nincs benne alázat, hogy beismerje a gyengeségét. Olyan ünnepen, amikor más uralkodók amnesztiát hirdetnek, ő gyilkosává válik annak, akiről tudja, hogy ártatlan. Parancsot ad a kivégzésre, de valójában rabszolgaként engedelmeskedik.

A mi életünkben is így uralkodik a bűn. Luther Márton hasonlata szerint az ember hátszló, akinek a nyergében mindig ül valaki: vagy Isten, vagy az ördög. A bűnnek ez a sodró ereje mindannyiunk életében jelen van, minden bizonnyal ezért vált ez a történet a festészet kedvelt témájává.

Isten igéjének ereje. Végzetesnek tűnik a bűn ereje, mégis megjelenik a történetben egy nagyobb hatalom: Isten igéje. Ez még a fejedelmi palotába is elér, Isten küldötte nem riad vissza attól, hogy az uralkodó vétkét is feltárja. És Heródiást nem hagyja nyugodni Isten igéje, nem tud semleges maradni vele szemben, ezért mozgósít mindent Keresztelő János ellen.

”

A legkülönösebb azonban Heródes viszonyulása: „...bár hallgatva őt gyakran zavarba jött, mégis szívesen hallgatta.” Őt is nyugtalanítja Isten szava, mert ódzkodik az abból következő változástól. De vonzza is, mert érzi: abban van az igazi élet. Ez talán azt jelenti, hogy a palotában lejárt a börtönbe Keresztelő Jánoshoz, és ott hallgatta az uralkodó a rabot. Zavarba jött, tehát ide is, oda is húzott.

PETER PAUL RUBENS: HERÓDES LAKOMÁJA - SALÓME KERESZTELŐ SZENT JÁNOS FEJÉVEL (RÉSZLET)

Ha valóban meghalljuk Isten nekünk szóló üzenetét, az minket sem hagy nyugodni, és legalább zavarba hoz bennünket.

Isten igéjének elpusztíthatatlan hatalmát tanúsítja a folytatás, amikor János tanítványai a gyilkosság ellenére is eljönnek a holttestért, és amikor a tovább hangzó ige később is emlékezteti tetteire a fejedelmet. A hírhozót ugyan megölhette, de Isten továbbra is szól. Isten igéje újra és újra keresztezi az életünk útját.

Jézus ereje. Ez a történet nem került volna bele Márk evangéliumába, ha nem volna még ennél is többről. Róla, aki nem csupán hirdetője Isten igéjének, hanem maga a testté lett Ige. János véres feje órá utal: „Ó, Krisztus-fő, sok sebbel meggyötört, vérező...” (EÉ 200) Isten odaáll a sodró erejű bűn útjába. Kiszolgáltatja a szavát: hírnökét, végül önmagát. Az ő hatalma látszólag a háttérbe szorul, mégis győz az intrika és gyűlölet fölött, mégis kimenti az embert az áradatból.

■ DR. TÓTH KÁROLY

Imádkozzunk! Istenem! Add, hogy bele tudjak kapaszkodni igéd erejébe, és mentő szereteted megtörje rajtam a bűn hatalmát! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 10.) *Mert Isten az, aki munkálja bennetek mind a szándékot, mind a cselekvést az ő tetszésének megfelelően.* Fil 2,13 (Jer 18,6; Lk 6,36–42; Róm 12,17–21; Zsolt 42) Egy ilyen ígéret birtokában úgy tűnik, mintha nekünk semmi dolgunk sem volna, hiszen Isten mindent elvégez helyettünk. Így felöltség sem terhel bennünket. Valójában azonban nem erről van szó. Mert ha nem ragadjuk meg a felénk dobott, nekünk szánt mentőövet, mondván, hogy mi elég jól tudunk úszni, akkor magunknak köszönhetjük, ha elsüllyedünk. Viszont ha elfogadjuk a segítséget, az elég a megmeneküléshez. Hiszen Isten Jézus Krisztus által már mindent megtett a megmentésünkért. Bennünket pedig úgy terelgetett és terelget, hogy erre rátaláljunk. Ezért valóban egyedül Istené a dicsőség!

Hétfő (július 11.) *Mindenütt szorongatnak minket, de nem szorítanak be, kétségkedünk, de nem esünk kétségbe.* 2Kor 4,8 (Jer 16,19a; Lk 5,17–26; Jn 5,1–18) Szorongathatnak, támadhatnak, de le nem győzhetnek. Lehetnek és lesznek is kétségeink, félelmeink, hiszen annyi nyomasztó, félelmetes dolog történik körülöttünk a világban. Mégsem kell kétségbeesnünk, mert ha Jézus Krisztushoz tartozunk, a győztes oldalon állunk, és ő nem a félelem Lelkét adta nekünk. Mi élvezhetjük védelmét és segítségét, és eszünkbe kell, hogy jussanak a mi Urunk szavai: „...egyenasedjete fel, és emeljéte fel a fejeteke, mert közeledik a megváltásotok.” (Lk 21,28)

Kedd (július 12.) *Hiszen azért fáradozunk és küzdünk, mert az élő Istenben reménykedünk.* 1Tim 4,10 (Hab 3,19a; Mt 18,15–20; Jn 5,19–30) A reménytelenség lehúzó, megbénító, cselekvésképtelenné tesz. Egy idő után hajlamosak vagyunk elhitétni magunkkal, hogy nincs értelme semminek, teljesen hiábavaló minden erőlködés, úgysem lesz eredménye a munkánknak. De ha tudjuk, hogy annak a Krisztusnak a küldetésében járunk, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön, és aki azt ígérte, hogy egy pillanatra sem hagy minket magunkra, akkor a látszólagos sikertelenség ellenére is egészen biztosak lehetünk abban, hogy a fáradozásunk mégsem hiábavaló az Úrban.

Szerda (július 13.) *Menjete el szerte az egész világba, hirdesétek az evangéliumot minden teremtménynek!* Mk 16,15 (Ézs 66,19; 1Kor 12,19–26; Jn 5,31–40) Egy keresztény matematikus kutatása szerint a következő negyven év során eltűnhet Nagy-Britannia néhány egyháza, mivel nem eléggé „fertőzőek”, azaz nem terjednek, nem érnek el elég embert. A kutató a világlárvány során ismertté vált technikát – az R_0 szaporodási vagy fertőzési rátát – használta a modelljéhez, hogy nyomon

kövessen a különböző egyházak növekedésének vagy hanyatlásának sebességét. Vajon nálunk, Magyarországon milyen eredmény születne? Jézus parancsa ma is érvényes, ránk is vonatkozik. Vajon utoljára kinek beszéltünk az Isten szeretetének örömhíréről?

Csütörtök (július 14.) *Mert ő felhossa napját gonoszokra és jókora, és esőt ad igazaknak és hamisaknak.* Mt 5,45 (Zsolt 145,9; ApCsel 4,32–37; Jn 5,41–47) Ezzel a megállapítással arra emlékeztet Jézus, hogy Isten személyválogatás nélkül szeret mindenkit. Ha nem így lenne, vajon sütné-e ránk a nap, öntözné-e földjeinket az éltető eső? Mi se tegyünk tehát különbséget ember és ember között neme, faja, életkora, műveltsége, anyagi helyzete szerint. Sőt a bennünk élő előítéletek alapján se, a mi sokra becsült rokonszenvünk vagy ellenszenvünk alapján se. Nekünk, keresztényeknek Istennek ezt az atyai vonását kell felmutatnunk ebben a világban, és akkor egyre jobban hasonlítunk majd rá, mint gyermekek az édesapjukra.

Péntek (július 15.) *Mivel tehát megigazultunk hitből, békességünk van Istennel a mi Urunk Jézus Krisztus által.* Róm 5,1 (Zsolt 85,10–11; Fil 2,1–5; Jn 6,1–15) Pál apostol kijelentésében nincs semmi bizonytalanság, amikor azt írja, hogy nekünk békességünk van Istennel. De vajon valóban így van? Nem csak áztatjuk magunkat? Tiszta a lelkiismeretünk Isten előtt? Nem rejtegetünk előle valamit? Esetleg nem állunk-e perben vele valami miatt? Ez minden, csak nem békesség! Istennel igazán békességben lenni kizárólag csak a Jézusban mint Megváltónkban való hit által lehetséges. Ő békített meg minket Istennel, az ő halálával és feltámadásával. Viszont abban a pillanatban, amikor ezt hit által elfogadjuk, valóban mienk Isten békessége, amely minden értelmet meghalad.

Szombat (július 16.) *Úgy ajánljuk magunkat mindenben, mint Isten szolgálói: sok türelemmel, nyomorúságban, szükségben, szorongatásban.* 2Kor 6,4 (Zsolt 138,7; Gal 6,1–5; Jn 6,16–21) Első olvasásra kijelenthetjük, hogy ez nem jó reklámszöveg ma, amikor minden a sikerről, az élvezetekről, a kényelemről szól. Kinek kell ma egy ilyen élet? Ki szeretne mindezek ismeretében kereszténnyé lenni? Pedig ha Jézust akarjuk követni, akkor ez az út áll előttünk, mert ez az ő útja. Ő mondta: „Nem különb a tanítvány a mesterénél...” (Mt 10,24) És erre vonatkozik az ígérete is (Jn 12,26): „Ha valaki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgálóm is; és ha valaki nekem szolgál, azt megbecsüli az Atya.”

HANGSZERES LUTHER MÁRTON-PÓLÓK!
Megvásárolhatók üzletünkben vagy a webáruházunkban

Találkozunk a Szélrózsán!

GYULA, 2022. JÚLIUS 13–17.

**KIADÓNK SOKFÉLE KÖNYVVEL, AJÁNDÉKKAL
ÉS SZÁMOS IZGALMAS PROGRAMMAL KÉSZÜL.**

JÚLIUS 14., CSÜTÖRTÖK

**10.00: FIATAL MŰVÉSZEK TÁRLATA – A BÉKÉSCSABAI EVANGÉLIKUS MŰVÉSZETI SZAKGIMNÁZIUM
DIÁKJAINAK KIÁLLÍTÁSMEGNYITÓJA**

**11.30: DINÓK A SZÉLRÓZSÁN – HOGYAN KAPCSOLÓDNAK A DINÓK A BIBLIÁHOZ?
BESZÉLGETÉS A DINÓS ÁHÍTATOK CÍMŰ KÖNYVRŐL GASPARIK MIHÁLY ŐSLÉNYKUTATÓVAL
ÉS A KÖTET FORDÍTÓJÁVAL, BALICZA KLÁRÁVAL**

**14.00: MINDENNAPI TÖRTÉNETEK SIETŐS EMBEREKNEK – BESZÉLGETÉS KOCZOR TAMÁSSAL,
A SIETŐS TÖRTÉNETEK ÉS A RÁÉRŐS TÖRTÉNETEK CÍMŰ KÖNYVEK SZERZŐJÉVEL
ÉS BODA ZSUZSÁVAL, A KÖTETEK SZERKESZTŐJÉVEL**

JÚLIUS 15., PÉNTEK

11.30: ÉS TE MIT KAPTÁL? – WOLF KATI ÉNEKESNŐ TÖRTÉNETEI AZ ÖNKÉNTESSÉGRŐL

**14.00: FÓRUMBESZÉLGETÉS A KERESZTÉNY NEMZET MÍTOSZA CÍMŰ KÖNYVRŐL
SZEMEREI JÁNOS PÜSPÖKKEL, PÁNGYÁNSZKY ÁGNES ÉS NAGY SZABOLCS TEOLÓGUSOKKAL**

JÚLIUS 16., SZOMBAT

11.30: HOGYAN IMÁDKOZZUNK A 21. SZÁZADBAN? – FÓRUMBESZÉLGETÉS AZ IMÁDKOZÁSRÓL

**14.00: PARA – PÁNIK – PROBLÉMA, AVAGY HOGYAN NE VESZÍTSÜK EL A FEJÜNKET? –
FÓRUMBESZÉLGETÉS CSÁKY-PALLAVICINI ZSÓFIA SZAKPSZICHOLÓGUSSAL
ÉS VARGA GYÖNGYI TEOLÓGUSSAL**

**PROGRAMJAINKRÓL BŐVEBBEN:
[SZELROZSATALALKOZO.HU/PROGRAMOK](https://szelrozsatalalkozo.hu/programok)
[FACEBOOK.HU/LUTHERKIADO](https://facebook.hu/lutherkiado)**

 **LUTHER
KIADÓ**